Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII | CELOVEC, PETEK, 9. JULIJ 1982 | ŠTEV 27 (2078)

Ob obletnici zloglasne sedmojulijske zakonodaje:

Dovolj je krivic in diskriminacije!

Manjšina in njene pravice niso drobiž za manifestacije dobrega sosedstva in sodelovanja

„Pozabljena vprašanja“

„Kadar je govora o odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo, se ti odnosi marsikdaj idealizirajo, pri tem pa se pozabljajo številna odprta vprašanja, ki še obstajajo.“ Tako je dejal znani slovenski družbenopolitični delavec Jože Smole, ko je na nedavnem kongresu ZKJ v Beogradu med zunanjepolitično razpravo posebej zavzel stališče k manjšinski problematiki. In je še poudaril: „V zvezi s tem smo dolžni na tem kongresu ponovno odločno potrditi svoje načelo, da se dosledno zavzemamo za zaščito vseh naših manjšin, ki žive izven meja Jugoslavije. Zaradi tega je naša dolžnost, da jasno poudarimo, da je prav reševanje položaja narodnih manjšin eden poglavitnih dejavnikov, ki odpira perspektive sodelovanja s sosednjimi državami.“

Te besede so kakor nalašč za trenutni položaj na Koroškem, ki je — ne prvič! — spet enkrat tako daleč „dozorel“, da na eni strani doživljamo vedno nove in čedalje bučnejše manifestacije dobrega sosedstva in vsestranskega sodelovanja med Koroško in Slovenijo (ali v širšem okviru med Avstrijo in Jugoslavijo), obenem pa moramo ugotavljati, da ta brez dvoma pozitivni razvoj, ki ga iskreno pozdravljamo še posebej tudi koroški Slovenci, v bistvu prav nič ne prispeva k razreševanju številnih slej ko prej odprtih vprašanj naše narodne skupnosti. Nasprotno: prav v času tega na splošno razveseljivega razvoja se množijo primeri diskriminiranja našega jezika in se ponavljajo napadi na našega človeka, ki se ga v zastrupljenem protimanjšinskem vzdušju celo uradno proglaša za „skrajneža“, „hujskača“ in „povzročitelja nemirov“ — samo zaradi tega, ker zahteva izpolnitev ustavno in mednarodnopravno zajamčenih pravic.

V zadnjem času se je ob siceršnjem napredovanju dobrososedskih odnosov dejansko nakopičilo takih „pozabljenih vprašanj“, kar nas naravnost sili, da nedvoumno izpovemo, da manjšina in njene pravice niso in ne smejo biti drobiž za manifestacije dobrega sosedstva in sodelovanja. Pri tem se opiramo tudi na besede zveznega sekretarja za zunanje zadeve SFRJ Lazarja Mojsova, ki je med kongresom ZKJ — kakor smo že poročali — sprejel predstavnike koroških in primorskih Slovencev. Ob tej priložnosti je namreč tudi Mojsov opozoril, da lepe izjave avstrijskih državnikov o vlogi slovenske in hrvaške manjšine samo prekrivajo dejansko nezadovoljivo stanje manjšin in da se Jugoslavija zato ne bo zadovoljila z legalizacijo zmanjševanja pravic koroških Slovencev, marveč se bo izrecno zoperstavila vsem načrtom o asimilaciji manjšin. „Tudi tam, kjer še obstaja nerazumevanje ali diskriminacija, se bomo odločno zoperstavili vsakemu poskusu, da se spremeni politika Jugoslavije,“ je naglasil Mojsov ter zagotovil vso nadaljnjo podporo Jugoslavije, da manjšine resnično dosežejo tako zaščito, kakršno jim določajo ustavni in mednarodnopravni dokumenti.

Priziv proti uradni diskriminaciji slovenskega jezika

● Ni „brezmernost“ koroških Slovencev, marveč utemeljena zahteva po dejanski enakopravnosti jezika, kakor nam je zajamčena v členu 7 državne pogodbe, če sta osrednji slovenski organizaciji vložili priziv zoper odločbo Deželnega šolskega sveta za Koroško, s katero je deželna šolska oblast formalistično odklonila (kakor smo že obširno poročali) obravnavanje v slovenskem jeziku spisane vloge, v kateri sta ZSO in NSKS zavzela stališče h konkretnim vprašanjem šolstva.

Sklep o vložitvi priziva sta organizaciji sprejeli na seji skupnega koordinacijskega odbora, na kateri sta obravnavali celo vrsto aktualnih vprašanj naše narodne skupnosti. Med drugim sta ob tej priložnosti razpravljali tudi o otvoritvi novega koroškega studia ORF ter sklenili, da se iz protesta zaradi zapostavljanja manjšine pri otvoritvenem programu in zaradi neupoštevanja upravičenih zahtev koroških Slovencev po večjem upoštevanju pri radiu in zlasti pri televiziji predstavniki osrednjih organizacij otvoritvene slovesnosti ne bodo udeležili. Prav tako pa sta ZSO in NSKS podprla protestno manifestacijo mladine ter ji izrazila vso solidarno podporo v boju za pravice in enakopravnost koroških Slovencev.

V zgoraj omenjenem prizivu na deželno šolsko oblast ZSO in NSKS ugotavljata, da je deželni šolski svet s svojo odločbo na protiustaven in protizakonit način odklonil stvarno obravnavo vloge obeh osrednjih organizacij kot legitimnega zastopstva slovenske narodne skupnosti na Koroškem samo zato, ker je bila vloga pisana v slovenskem jeziku, po mnenju deželnega šolskega sveta pa je edini dopustni uradni jezik nemščina. Proti tej argumentaciji ZSO in NSKS navajata, da je v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom v smislu § 3 člena 7 državne pogodbe poleg nemščine dopuščena tudi slovenščina kot uradni jezik. Za ta slovenski odnosno dvojezični del Koroške pa je deželni šolski svet kot šolska oblast stvarno in krajevno pristojen. In prav tako je pristojen tudi za tiste dele Koroške, ki jih celo zakon o narodnih skupinah priznava kot dvojezične in je torej tam kot uradni jezik poleg nemščine tudi slovenščina.

Odklonilno odločbo deželnega šolskega sveta, ki ne nasprotuje samo določilom državne pogodbe in manjšinskih šolskih zakonov, marveč celo tudi zakonu o narodnih skupinah oziroma odredbi o slovenskem uradnem jeziku, sta ZSO in NSKS označila kot kršitev osnovnih pravic in svoboščin ter zahtevala njeno razveljavitev. Sedaj je na vrsti deželna šolska oblast, da prekliče svojo diskriminatorsko odločitev in prizna slovenščini status enakopravnega uradnega jezika, kakor ji je zagotovljen v državni pogodbi.

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

vabimo na

3. spominski pohod na Komelj

„Po poteh Domnove čete“

KI BO V NEDELJO 18. JULIJA 1982.

Zbirališče je od 8. do 8.30 ure (po avstrijskem času) pri tovarišu Lipeju Koleniku, pd. Lombarju, v Čirkovčah pri Pliberku.

Odhod iz Čirkovč ob 8.30 uri in pohod do spomenika padlim partizanom na Komeljnu, kjer bo od 12.30 uri kratka spominska slovesnost, nato pa partizanski miting. Za malico in pijačo bo poskrbljeno.

Pot pohoda je dolga 7 km v eno smer. Za tiste, ki bodo imeli s seboj otroke, je možno, da se priključijo pohodnikom sredi poti pri Mikicu. Za tiste, ki te poti ne zmorejo zaradi blezni ali starosti, pa je zbirno mesto pri spomeniku, kjer bo ob 12.30 uri spominska slovesnost ob vsakem vremenu, medtem ko bo pohod sam v primeru dežja odpadel.

Na pohodu bomo obujali spomine na težke čase naše narodnoosvobodilne borbe in se spominjali vseh tistih, ki so takrat trpeli in dali svoja življenja za našo svobodo. Na spominski pohod vabimo vse, zlasti pa mladi rod, da se bo še bolj seznanil z našo slavno preteklostjo.

Zveza koroških partizanov — Področni odbor Pliberk
SPD „Edinost“ v Pliberku — Krajevno združenje ZSM Pliberk

Opozorilo mladine

na nerešeno manjšinsko vprašanje

● Ni nobena „mladostna objestnost“, temveč upravičen protest proti množečim se krivicam in diskriminacijam, ki ga je izražala mladinska protestna manifestacija, ki so jo v sredo popoldne priredile slovenske mladinske organizacije pred deželno vlado v Celovcu.

Z zahtevami, ki so jih udeleženci sprejeli v posebni resoluciji (njeno besedilo kakor tudi glavne misli iz govorov objavljamo na 8. strani), so prireditelji želeli seznaniti tudi deželnega glavarja Wagnerja. Vendar se je izkazalo, da glavar ni bil dosegljiv in tudi njegov namestnik Frühbauer „slučajno“ ni bil navzoč. Tako je delegacijo sprejel deželni svetnik Rudolf Gallob, ki je ponovil znane trditve o „izpolnjenem“ členu 7 in „rešenem“ manjšinskem vprašanju, nedavno akcijo slovenskih dijakov na celovški postaji je imenoval „predrzno provokacijo“, pristojnost za morebitna odprta vprašanja pa je enostavno zvalil na Dunaj.

Prirejena ob ugodnejšem času in zlasti ob boljših organizatoričnih pripravah bi bila prireditev, ki so jo popestrili pevski vložki, gotovo tudi glede udeležbe lahko še bolj uspešna. Svoj namen pa je kljub temu dosegla: ob obletnici zloglasne sedmojulijske zakonodaje je na konkretnih primerih iz zadnjega časa opozorila, da se ta baje „vzorna“ ureditev v resnici vedno bolj spreminja v instrument diskriminiranja koroških Slovencev in legalizacijo kratenja njihovih ustavno in mednarodnopravno zajamčenih pravic.

Protestni bojkot

otvoritve novega studia ORF

● Ni „trmoglavost“ manjšine, marveč razumljiv odgovor na popolno preziranje in neupoštevanje njenih potreb in predlogov, če so osrednje organizacije koroških Slovencev sklenile, da se ne udeležijo otvoritve novega koroškega studia ORF v Celovcu. S tem so protestirale proti temu, da je bil slovenski element povsem izločen v sporedu otvoritvene slovesnosti same; obenem pa so s tem opozorile tudi na dejstvo, da pri ORF nimajo razumevanja za želje in predloge, ki smo jih koroški Slovenci že ponovno izrazili glede bolj enakopravnega upoštevanja pri radiu in še zlasti pri televiziji.

Na prireditvi, o kateri obširneje poročamo na drugem mestu, je generalni intendant Bacher sicer omenil slovenske radijske oddaje, ni pa pokazal nobene volje upoštevati Slovence tudi pri televiziji. Izrekel se je celo proti temu, da bi na dvojezičnem ozemlju Koroške ustvarili možnosti za neoviran sprejem ljubljanske televizije — z „značilno“ utemeljitvijo, da tam vlada drugačen družbeni sistem.

Toda ne glede na te razlike v družbeni ureditvi se je „general“ Bacher neposredno iz Celovca odpeljal v Slovenijo, kjer je imel pogovore s predstavniki slovenske RTV. Sodelovanje menda dobro poteka in je slišati, da bi ORF želel predvsem koprski oddajnik izkoriščati za svoje oddaje (morda bi hotel svoje politično misijonarjenje, ki ga v zadnjem času intenzivira proti vzhodnim državam, razširiti tudi na Jugoslavijo?).

Tisto „srečanje“, o katerem je bilo veliko govora na otvoritveni slovesnosti v Celovcu, se v praksi vsekakor kaže v dvomljivi luči. Predvsem za srečanje med obema narodoma v deželi očitno ni resnične pripravljenosti.

ČUDNA SKRB ZA OTROŠKO VARSTVO:

Raje nobenega vrtca

kot pa da bi bil dvojezičen

Namesto dvojezičnega raje nobenega otroškega vrtca — taka je očitno logika žitrajskih občinskih mož. V torek zvečer so namreč z glasovi socialistov in ljudske stranke proti Enotni listi odklonili predlog, da bi Slovensko šolsko društvo v stari šoli uredilo dvojezičen otroški vrtec. Glavni „argument“: Vzgoja otrok je tako pomembna zadeva, da je ne moremo prepustiti nekemu privatnemu društvu(!). Vendar občina sama nima denarja; od leta 1970 ji ga ni uspelo izvrtati. Kljub temu hočejo počakati, da bo občina imela dovolj sredstev, da bo sama uredila vrtec.

Odborniki Enotne liste, med njimi ravnatelj Kukovica, so takšno argumentiranje imenovali izgovor, ki je usmerjen proti interesom prebivalstva. Socialistični odborniki so to posredno potrdili, ko so slovenskim ustanovam in s tem seveda tudi Slovenskemu šolskemu društvu očitali „enostransko vzgojo“, kar se najbolje vidi ob kolodvorski akciji slovenskih dijakov.

Več o žitrajski občinski seji na 4. strani.

Stališče k članku „K šolskemu vprašanju“

Članek „K šolskemu vprašanju“ je razumeti kot mnenje bralca, ker izpoveduje osebne poglede na koroško dvojezično šolstvo. Seveda nosi pisec naslov „vladni svetnik“ in „okrajni inšpektor za dvojezično šolstvo“ ter je provizorični vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu. Vendar članek ni uradnega značaja, ker nima običajne glave deželnega šolskega sveta, niti žiga in podobno.

Kar je bilo v Slovenskem vestniku od 18. 6. 1982 na 2. strani napisanega o razmerah v šolstvu na južnem Koroškem, ni le privatno mnenje neke osebe, ki je slučajno ravnatelj ljudske šole Žitara vas, pač pa je povzetek in dopolnilo resolucije, ki sta jo Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev jeseni leta 1980 poslala deželnemu šolskemu svetu za Koroško in na podlagi katere je prišlo do pogovorov pri predsedniku deželnega šolskega sveta Kircherju.

Šola je del javnega mnenja. Žal pa je odpor proti enakopravnosti slovenskega jezika v javnem življenju še močno zakoreninjen in uživa v veliki meri tudi podporo oblasti – od občinskih pisarn pa do najvišjih uradov v Celovcu.

Tristrankarski sporazum služi raznarodovalni politiki. Zakon o narodnih skupinah iz leta 1976 je nepopoln in služi istim namenom. Po občinah (npr. Žitara vas) se je treba posamezniku boriti za najosnovnejše pravice in zavlačevanje odgovorov v slovenskem jeziku je običajno. Treba je zanje prositi.

Pri merodajnih politikih (izjeme so zelo redke) se čuti odpor proti vsem upravičenim zahtevam slovenske manjšine. Nam nenaklonjeni politiki in uradniki odločajo, kaj je za Slovence na Koroškem potrebno in kaj ni potrebno. Mnenje politikov in uradnikov je merodajno, po našem mnenju se ne sprašuje. Soodločanje ni možno, ni zaželjeno in ni dovoljeno.

Šola je v vseh obdobjih bila podpora obstoječega družabnega reda. Torej politikum. To se ni spremenilo. Naprej se dela krivica. Uradniki „morajo“ slediti trenutni strankarski liniji – kadar so v službi. Ni pa razumeti, zakaj se uradnik v svojem prostem času ne more otresti službeno pogojenih gledanj ali naročitev. Potrebno (v danem primeru) bi bilo, da ima uradnik stalne stike z ZSO in NSKS, da poskuša razumeti njih mnenje in zahteve ter pomaga pri reševanju teh. Ne more pa si posameznik iz slovenske narodne skupnosti na Koroškem jemati pravico samoodločanja.

Osebno vidim celo dodatne nenapisane dejavnosti oziroma dolžnosti. Na primer: dajati pobude učiteljem, razdeliti delo (pisanje učbenikov itd.), poskrbeti za sredstva (Mladi rod itd.), nuditi pomoč pri vsakdanjih težavah, uvajati vizuelno dvojezičnost po šolah na dvojezičnem ozemlju, skrbeti za povišanje števila tedenskih jezikovnih ur za dvojezične razrede, doseči dvojezično uradovanje za dvojezične šole (ustno, pismeno), nakazati možnosti, ki so dane za dvojezično šolstvo po obstoječih šolskih zakonih, vplivati na pozitivne spremembe (dvojezičnega šolstva) v šolski zakonodaji in podobno.

V eni zadnjih številk smo na tem mestu objavili daljši članek, v katerem je bilo opozorjeno na nekaj konkretnih primerov neenakopravnosti slovenskega jezika in s tem koroških Slovencev na področju šolstva. Na ta članek nam je vladni svetnik Rudi Vouk, okrajni šolski nadzornik in vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu za Koroško, poslal prispevek, ki ga pod naslovom „K šolskemu vprašanju“ objavljamo v celoti. Obenem pa objavljamo tudi še stališče k temu prispevku, ki ga je napisal ravnatelj Franc Kukovica, ki je v ZSO zadolžen posebej za šolstvo.

Uredništvo

Še kratko stališče k posameznim točkam:

1. Predšolska vzgoja v vrtcih ali v razredih (mala šola), ki so priključeni ljudskim šolam, je prvo načrtno vplivanje družbe na otroka. Je neke vrste šola, čeprav se tam še ne učijo brati, pisati in računati. Če se na teh ustanovah, ki obstajajo tudi na dvojezičnem Koroškem, izključi konverzacija tudi v slovenskem jeziku, se otroku vcepi čut manjvrednosti slovenskega jezika. In to se dela po večini javnih in cerkvenih vrtcev na ozemlju dvojezične Koroške.

2. Predmetnik za dvojezične ljudske šole sta naredila dva koroška uradnika. Učitelji ali ravnatelji na teh šolah niso bili konzultirani, niso mogli posredovati predloge, pozneje oddane predloge pa so oblasti zavrgle.

Jezikovni pouk na dvojezičnih šolah bi se lahko uredil v smislu Kirchschlägerjevih in Kreiskyjevih izjav o pospeševanju manjšine tako, da bi imeli npr. vsi dvojezični razredi po 2 uri na teden več dvojezičnih ur (za vse učence v razredu).

3. Vsem, ki berejo slovenska tednika, je znano, da je predsednik deželnega šolskega sveta Kircher ponovno zavrnil pismene predloge slovenskega zastopnika v deželnem šolskem svetu že zato, ker so bili predlogi pisani v slovenskem jeziku. To pove vse o možnosti soodločanja.

4. Knjiga ni merilo za prijave k dvojezičnemu pouku. Za gotove šolske stopnje neuporabna knjiga, ki pa je v rokah učencev, event. more biti vzrok za odjavo od dvojezičnega pouka. Vse trditve o urejenem dvojezičnem šolstvu so zagovarjanje krivic, ki se nam godijo na šolskem področju.

5. Uradno dopisovanje šolskih vodstev in učiteljev s starši v slovenskem jeziku mi ni znano. Ta možnost bi se morala staršem po uradni poti naznaniti. Dvomim, da učitelji to vedo, ker jim tega tudi nihče ni povedal. Kdo je za objavo te možnosti pristojen – starši, učitelji, inšpektorji, deželni šolski svet, manjšinski oddelek, okrajni glavar, deželni glavar, ministrstvo . . .?

6. Meseca junija 1981 je bilo povedano koroškemu deželnemu glavarju, da urad deželne vlade v letaku za starše zamolči obstoj dvojezične šole na Koroškem, kar je uradno zapostavljanje dvojezične šole. Šolskemu inšpektorju za dvojezični pouk je ta letak poznan najmanj dve leti (opozorjen je bil nanj v Železni Kapli).

ravnatelj F. Kukovica
podpredsednik ZSO

K šolskemu vprašanju

Kakor berem v Slovenskem vestniku z dne 18. 6. 1982 (str. 2) je ob nedavnem obisku zastopnikov ZSO pri deželnem glavarju Wagnerju podpredsednik ZSO Franc Kukovica izročil deželnemu glavarju v pismeni obliki seznam z naštetimi primeri neenakopravnosti slovenskega jezika v šolstvu na dvojezičnem ozemlju.

Ker je ljudskošolski direktor Kukovica že na zborovanju okrajne delovne skupnosti dvojezičnih učiteljev velikovškega okraja dne 3. 6. 1982 v Dobrli vasi in nato v celovškem radiu govoril o tej tematiki, se mi zdi le potrebno, predvsem, ko sem prebral tozadevni članek v Slovenskem vestniku — in se torej razpravlja v javnosti (tudi, če ne poznam deželnemu glavarju predanega teksta) — da zavzamem stališče k izvajanjem v Slovenskem vestniku, v kolikor se morem imeti pristojnega kot šolski inšpektor.

1. Zadeve otroških vrtcev niso zadeve šolstva. To je treba stvarno upoštevati.

2. Dejstvo je, da znanje otrok, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, v primerjavi s stanjem kar ob začetku veljavnosti manjšinskega šolskega zakona za Koroško v letu 1959/60, nazaduje. Če se je v zvezi z vpeljavo novega predmeta ročnost za vse učence in s povečanjem števila ur za telovadbo (1 ura več) moral spremeniti predmetnik prvih treh šolskih stopenj ljudske šole po vsej Avstriji — in se je v tej zvezi spremenilo tudi število jezikovnih ur za dvojezični pouk samo na tretjini dvojezičnih šol, zaradi tega ni prišlo do poslabšanja dvojezičnega pouka, ker slej ko prej velja določilo manjšinskega šolskega zakona, da se vrši na prvih treh šolskih stopnjah pouk za prijavljene učence v vseh predmetih — tudi v novem predmetu ročnost — v približno enakem obsegu v obeh učnih jezikih. Vrh tega so bile vpeljane tudi za slovenski pouk na teh šolskih stopnjah pospeševalne ure, ki jih prej ni bilo. Torej so dodatne ponudbe bile uvedene tudi za prijavljene učence. Z novo ureditvijo predmetnika so bile odpravljene na prvih treh šolskih stopnjah dodatne obrobne ure za prijavljene učence, ki so se do tedaj od slovenske strani vedno kritizirale; jaz kot inšpektor s to spremembo popolnoma soglašam, predvsem tudi zaradi tega, da ima zdaj tudi k dvojezičnemu pouku prijavljeni učenec isto število telovadnih ur kot njegov neprijavljeni sovrstnik. Odločno odklanjam dodatni jezikovni pouk na račun telovadbe na prvih treh šolskih stopnjah.

3. V kolegiju deželnega šolskega sveta je zastopana tudi slovenska manjšina s posvetovalno pravico; zastopnika predlagata obe osrednji organizaciji. Ta zastopnik ima posvetovalno pravico ne samo glede obveznega šolstva, temveč sploh v vseh zadevah, o katerih kolegij na sejah odloča. Ta zastopnik lahko tudi soodloča na podlagi svoje posvetovalne pravice. Kot povsod v glasovalnih telesih pa je tudi v kolegiju tako, da konec koncev odloči večina ob upoštevanju zakonitih predpisov. V konkretnem primeru predmetnika pa zastopnik manjšine ni zavzel nobenega tozadevnega stališča.

4. Nasprotovati moramo trditvi, da je šolskih knjig za slovenski pouk zelo malo in da so še od teh nekatere zastarele in ne ustrezajo več. Vse potrebne knjige so na razpolago. Čuditi se moram naravnost, kako so mogli učitelji na dvojezičnih šolah v preteklosti poučevati, ko so morali še starši knjige kupovati — in dostikrat ravno za slovenske knjige ni bilo denarja. Treba si je ogledati aprobacijske odloke v slovenskih učnih knjigah, pa se bo prišlo do malo drugačne ugotovitve. Izražam pa svoje nepomembno mnenje, da so ravno negativne trditve o knjigah in učilih najboljše sredstvo za čim manj prijav. Kdo je branil gospodu učitelju Kukovici, da ni že pred 20 leti n. pr. izdal učne knjige za matematiko, pa ne samo za ljudsko šolo, temveč tudi za Slovensko gimnazijo, ki do danes še nima lastnih slovenskih učnih knjig za matematiko! Na delo torej! Država in uradi šolskih knjig v Avstriji ne pišejo. Pouk pa je v vsakem predmetu tam vzoren, kjer se učitelj vedno znova trudi, da doseže predvidene učne smotre — tudi pri slovenskem delu pouka! Popolnoma nerazumljiva je trditev, da „prav tako ni učil z dvojezičnimi besedili“. Učila (Lehrmittel) izdelujejo razna podjetja; knjigarne etc. pa učila prodajajo. V črkovnikih imajo vse šole tudi slovenske črke; nekaj kaset s primernimi pesmimi za prve tri šolske stopnje vsak učitelj lahko v lastni odgovornosti posname. Isto velja za slovenske šolske oddaje radia Celovec. Stenskim slikam more učitelj dodati sam še slovensko besedilo. V Sloveniji sem videl stenske slike z nemškim besedilom! Jaz sem si uradno ogledal nekaj učil za literarni pouk v Ljubljani. Če učila odgovarjajo avstrijskim predpisom, se lahko preko avstrijskih založb ponudijo šolam. Vse to je bilo povedano, vendar inšpektor Vouk ni agent za učila!

5. Uradni jezik med uradi je nemški, torej je tudi dopisovanje med šolskimi vodstvi in predstojnimi uradi nemško. Občevanje šolskih vodstev s starši v slovenskem jeziku je ustno in pismeno povsod tam dano, kjer to starši želijo. Za nadrejene urade pa urejuje pravico uporabe slovenskega jezika za stranke in urade zakon o narodnih skupnostih, ki brez dvoma omejuje uporabo slovenskega jezika. Vprašanje šolskih oglasnih desk naj se ne dramatizira! Nihče nima kaj proti slovenski besedi na tej črni deski, saj služi samo informaciji glede šolskih zadev. Glede lepakov izvenšolskih organizacij, kot so mladinski Rdeči križ, mladinski knjižni klub etc., pa je treba pomisliti, da so to organizacije, ki imajo svoj sedež v nemškem delu države, delajo pa za občnost, tako je n. pr. mladinski knjižni klub izdal v preteklosti celo vrsto hrvaških zvezkov, sličnih koroškemu Mlademu rodu. Verjetno se nobeno šolsko vodstvo ne bo branilo, izobesiti na oglasni deski vabilo v slovenskem jeziku, ki vabi učence na izvenšolsko mladinsko prireditev lutkovne skupine, da pride tudi lepak v slovenskem jeziku na oglasno desko.

6. Opomnik koroške deželne vlade glede petdnevnega šolskega tedna, ki vsebuje informacije za starše šolarjev-začetnikov in podatke o predizobrazbi v šolskem poskusu angleščina ter predmetnik enojezične ljudske šole, in ki se deli meseca maja staršem, mi ni bil znan. Tukaj je kritika, da ne vsebuje niti besede o dvojezičnem pouku, da manjka predmetnik za dvojezični pouk, popolnoma na mestu. Tudi jaz kot pristojni inšpektor izrecno protestiram zaradi take neverjetno površne in pomanjkljive informacije, kar bom iznesel tudi na pristojnem mestu.

Vl. sv. R. Vouk

ŠOLSKA REFORMA PO AVSTRIJSKO

Tresla se je gora, rodila se je miš. S tem pregovorom bi lahko ocenili dolgotrajnost politične razprave o avstrijski šolski reformi in njen rezultat, ki ga je minuli teden potrdil parlament z glasovi vladajoče SPÖ in velike koalicijske stranke ÖVP proti glasovom svobodnjakov. V glavnem pomeni sprejeta šolska reforma, da so socialisti popustili pri vseh bistvenih vprašanjih, ki so jih prvotno nameravali spremeniti — konservativne sile so preprečile spremembo vzgojnega sistema v prid neprivilegiranih množic ter ohranile stari elitarni sistem razredno specificiranega šolskega instrumentarija, ki sloni na osnovi množičnega izobraževanja industriji potrebne delovne sile na eni ter elitarnega izobraževanja otrok višjih in finančno zmogljivih slojev na drugi strani.

Zato gotovo niso brez vzroka „slavili zmago“ poslanci ljudske stranke, zastopniki cerkve, predstavniki industrije, zdravniške zbornice in univerzitetnih profesorjev, češ, da jim je uspelo preprečiti „socialistične predstave“ o šolstvu. Vendar so bile te „socialistične predstave“ že tako in tako okrnjene dovolj in so bile manj socialistične kot enostavno sedanjemu položaju prikrojene.

Kakor znano, se je socialistična stranka v svojem programu izrekla za uvedbo tako imenovane skupne oziroma enotne šole (Gesamtschule), ki naj bi združila vse šoloobvezne otroke in jim tako nudila enako izobrazbo, s tem pa uresničila tudi volilno geslo socialistov o „enakosti“ (Chancengleichheit). To bi pomenilo uvedbo neke vrste osemletke, tako da ne bi že po štirih letih šolanja prišlo do prve velike selekcije otrok: večjega dela, ki gre na glavne šole in manjšega, ki obišče gimnazijo, kar večinoma že pomeni tudi določeno in dolgoročno bodočo poklicno opredelitev in s tem družbeni položaj otroka in poznejšega odraslega v vsakdanjem življenju.

Ravno take predstave pa so bile trn v peti konservativnim krogom, ki so se proti takemu programu zagnali kakor sam Lucifer proti žegnani vodi. Govorili so o „nivelizaciji“ (kar očitno dokazuje ravensko diferenciacijo med glavno šolo in gimnazijo), pri čemer pa jim niti na misel ni prišlo, da bi bila možnost nivelizacije tudi navzgor; svarili so samo pred nevarnostjo analfabetov, ki bi po njihovem prišli iz takih skupnih šol, čeprav dosedanji šolski poskusi (ki pa bodo sedaj prve žrtve nove šolske reforme) dokazujejo ravno obratne dosežke. Toda kakor navadno: socialisti so se brez vidnega razloga zbali konservativne šolske propagande ter sprejeli kompromis, ki v bistvu pomeni odstopanje od vseh samostojnih stališč do tega vprašanja.

Edino, kar bo padlo s sedanjo reformo, je 2. vrsta razredov glavne šole, ena najbolj poniževalnih ustanov trenutnega šolskega sistema. Najpomembnejši novosti pa sta brez dvoma zakonita uvedba predšolske vzgoje in uvedba poučevanja tujega jezika (angleščina) tudi že v ljudski šoli. Ravno s tem v zvezi pa je zanimivo, da v celotni dolgoletni razpravi ni bilo besedice govora o manjšinskem šolstvu, čeprav smo koroški Slovenci pri deželnem šolskem svetu in pri ministrstvu za pouk vedno spet deponirali svoje predstave, predloge in zahteve, izvirajoče iz slabih izkušenj, da so spremembe šolskega zakona v zgodovini vedno samo poslabšale položaj manjšine na tem področju.

Zlasti kar se tiče uvedbe predšolske vzgoje, tako imenovane male šole, se nam zdi jasno, da bo ta morala sloneti na materinem jeziku otroka, če naj zadosti pedagoškim zahtevam sodobne družbe. Tudi pouk tujega jezika že na ljudski šoli, kar je načelno brez dvoma pozitivno, bo na našem ozemlju dokaj problematičen: dokler pretežni del slovenskih otrok iz dovolj znanih vzrokov ne uživa pouka materinščine in ga v najboljšem primeru doživi naknadno, namesto da bi se otroci dvojezičnega ozemlja vzgajali v obeh deželnih jezikih, bo uvedba tretjega jezika, ki poleg tega grozi, da bo nadomestil pouk materinščine, zelo težavna zadeva. Pa tudi edini slovenski šoli grozi nevarnost; v kolikor bo dejansko olajšan prestop iz glavne šole v gimnazijo, bo treba izpopolnjevati pouk slovenščine na glavnih šolah, da bo tak prestop omogočen tudi v slovensko gimnazijo. Ne sme — kakor doslej — na tej stopnji vladati konkurenca med angleščino in slovenščino, temveč bo treba skrbeti za zadostno znanje tujega jezika in perfektno obvladanje materinščine in drugega deželnega jezika. V tej zvezi mora biti slej ko prej naš cilj obvezen dvojezični pouk na vsem dvojezičnem ozemlju.

Šolska reforma, kakor je izpadla, pač ne pomeni samo uklonitve socialistične stranke pred konservativnimi silami, temveč je popolnoma spregledala tudi posebnosti in potrebe manjšinskega šolstva. Toliko bolj je potrebno, da bomo koroški Slovenci budno pazili, da ne bomo postali še dodatna žrtev na tem področju — kajti šola je že vedno bila in bo ostala eno bistvenih vprašanj naše narodne biti in bodočnosti.

fra-ter

Slavistično-pedagoški seminar na slovenski gimnaziji

Petič po vrsti je delovna skupnost za slovenščino na višjih šolah v sodelovanju z Deželnim šolskim svetom pripravila tridnevni slavistično-pedagoški seminar. Ob petindvajsetletnici Zvezne gimnazije za Slovence je seminar bil tematsko osredotočen na vprašanje šolstva ter vprašanje kulturnega, literarnega in znanstvenega dela koroških Slovencev. Zato je potekal pod naslovom „Duhovna emancipacija slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem". Seminar je vodil dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, otvoril pa ga je poslevodeči predsednik Deželnega šolskega sveta Karl Kircher.

O manjšinskem šolstvu sta spregovorila vladni svetnik Rudi Vouk in dr. Valentin Inzko, prvi o obveznem šolstvu, drugi o višjih in srednjih šolah. Razprava o obveznem šolstvu se je dotaknila predvsem vprašanja, kakšni naj bodo didaktični prijemi v dvojezičnem poučevanju, ko naraščajo prijave k dvojezičnemu pouku iz nemškogovorečih družin. Predsednika obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev Lovro Kaselj in Valentin Polanšek sta poročala o razvoju in perspektivah kulturnega dela koroških Slovencev. Polanškov referat je prebral podpredsednik SPZ Tomaž Ogris. V diskusiji je bilo govora predvsem o problemih dvojezičnosti v kulturnem delovanju. Tomaž Holmar, obirski župnik, je povedal nekaj o pevsko-glasbeni dejavnosti pri koroških Slovencih v preteklosti in danes, prof. Janez Zwitter-Tehovnik pa je poročal o likovni umetnosti pri koroških Slovencih. Referent je med drugim opozoril na probleme varstva nekaterih dragocenih spomenikov sakralne umetnosti — nemalokrat se na Koroškem dogaja, da jemljejo umetninam ob restavraciji njihov prvotni značaj, ko npr. zamenjujejo slovenske napise na križevih potih z nemškimi.

V petek je predaval dr. Franz Hubalek, ravnatelj osrednjega državnega centra za izobraževalni film na Dunaju, o vidikih medijske didaktike. Opozoril je na možnosti smiselne uporabe medijev (film, diapozitivi, grafoskopi idr.) v pouku, svaril pa tudi pred njihovo zlorabo — denimo pred predvajanjem filmov, le da mine čas. Boris Pahor, slovenski pisatelj iz Trsta in izdajatelj revije „Zaliv", je spregovoril o „Stanju slovenske kulture danes". Kritično-angažirano se je bavil z literaturo v matični Sloveniji, z avantgardistično-ludistično-realistično smerjo Kermaunerjevega kova prav tako kot s tisto, ki odgovarja Vidmarjevemu okusu. Popoldne je tekla razprava o znanstvenem prizadevanju koroških Slovencev. Dr. E. Prunč, asistent na graški slavistiki, je predaval o dosežkih slovenskih slavistov s Koroške, docent dr. Andrej Moritsch pa o zgodovinopisju med koroškimi Slovenci. Sprožil je misel o znanstveni reviji oz. almanahu, ki bi lahko dal nove pobude znanstvenim prizadevanjem na Koroškem. Dr. Avguštin Malle je poročal o dokaj pisanem in raznolikem delu Slovenskega znanstvenega instituta od njegove ustanovitve 1975 naprej.

Sobotna predavanja so bila posvečena avstrijski literaturi. Dr. Walter Obermeier z Dunaja je razvijal „Kulturno-zgodovinska razmišljanja o pojmu avstrijske ideje", dr. Karl Müller, asistent na salzburški germanistiki, je govoril o „Konstituiranju avstrijske literature po letu 1945", univ. prof. Albert Berger s celovške univerze pa je zaključil seminar z zanimivim predavanjem o „pojmu avstrijske literature". Razkrinkal je razne variante „avstrijske ideje" kot ideološke mitoligizacije, za katerimi se skrica duhovni imperializem. Mlajša generacija avstrijskih pisateljev demitologizira ta pojem „avstrijskega" s tem, da opisuje neposredno izkustveni svet preglednih regij, pokrajin in od tod črpa svojo samozavest. Temu razvoju po malem sledi tudi kritična germanistika.

Udeležence seminarja je sprejel tudi koroški deželni glavar Leopold Wagner. Seminar je bil zaključen v soboto opoldne.

Literarni in likovni razpis SPZ

Koroški Slovenci se v letošnjem letu spominjamo štiridesete obletnice pregnanstva in štiridesete obletnice vključitve našega ljudstva v vsenarodno vstajo, ki pomeni začetek politične in oborožene borbe proti nacifašističnemu nasilju. Te obletnice se hočemo spominjati vse leto in naj bo v ospredju pri kulturnih in političnih prireditvah.

Ob obletnici za naš narod tako pomembnih dogodkov načrtuje Slovenska prosvetna zveza v Celovcu ne samo manifestacije in manjše prireditve, pač pa tudi primeren prikaz zgodovine in njenega pomena za naš narod.

Zato vabimo literate in likovne umetnike, da nam pošljejo svoja dela na temo

40-LETNICA PREGNANSTVA IN VKLJUČITEV KOROŠKIH SLOVENCEV V VSTAJO SLOVENSKEGA NARODA

Likovna dela bodo razstavljena ob raznih prireditvah in prilikah literarne prispevke pa bomo uporabili pri oblikovanju proslav in za objavo v Koroškem koledarju 1983 ter v raznih drugih publikacijah.

Upamo, da se bodo našemu razpisu odzvali številni avtorji in nam svoja dela poslali najkasneje do 31. avgusta 1982, na naslov SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA, 9020 Celovec-Klagenfurt, Gasometerg. 10.

Likovna dela bodo razstavljena na razstavah, ki jih bo priredila SPZ. Likovni umetniki ostanejo lastniki svojih del, vendar se obvežejo, da jih dajo na razpolago za razstave.

Pisatelji in pesniki dajejo SPZ pravico za objavo svojih del.

Honorar za posamezna poslana dela se določi sporazumno med avtorjem in Slovensko prosvetno zvezo.

Odbor

Jaki v Beljaku

Avstrijsko-jugoslovansko društvo spet vabi na pomembno razstavo. Odprli jo bodo danes ob 11. uri v prostorih „Galeriestüberl" kavarne in konditorije „Villacher Torte" Koloini v Beljaku, Kaiser Josef platz.

Na razstavi gre za prikaz 30 eksponatov mednarodno znanega slovenskega grafika in slikarja Jožeta Horvata-Jakija. Razstavo bo ob navzočnosti predstavnikov jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu ter zastopnikov kulturnih ustanov Koroške in mesta Beljak odprl predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva, bivši deželni poslanec Willi Sereinig.

Organizator pa na otvoritev in na ogled razstave Jožeta Horvata-Jakija, tega pomembnega predstavnika sodobne slovenske slikarske umetnosti, vabi tudi širšo javnost, zlasti prebivalce iz Beljaka in okolice, da pridejo na otvoritev oziroma na ogled razstave, ki bo odprta do 31. julija med običajnim obratovalnim časom lokala.

To je že druga razstava Jožeta Horvata-Jakija, ki jo Avstrijsko-jugoslovansko društvo organizira na Koroškem.

XVIII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture

Funkcija humorja v pridigah Janeza Svetokriškega, komični originali v slovenski literaturi 19. stoletja, humoristična proza in slovenska karikatura, so nekatere izmed tematik, ki jih obravnavajo te dni v Ljubljani na 18. seminarju slovenskega jezika, literature in kulture. Seminar se je začel v ponedeljek 5. julija in bo trajal do prihodnje sobote 17. julija. Nad sto udeležencev iz vseh predelov sveta bo štel ta seminar, katerega se udeležijo kot v prejšnjih letih tudi pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, prav tako pa npr. pripadniki večinskega naroda v Avstriji, ki se z vnemo učijo slovenskega jezika.

V okviru seminarja se bodo udeleženci začetniki učili v fonolaborjih slovenskega jezika, vsi pa se bodo izobraževali na lektorskih vajah in se izpopolnjevali s konverzacijo. Na posebnih tečajih imajo udeleženci možnost spoznati razvoj slovenskega jezika in pregled slovenskih narečij, prav tako pa zgodovino slovenskega knjižnega jezika. Kot že omenjeno se v osrednjih predavanjih seminaristi seznanjajo z vlogo humorja, groteske in satire v slovenski literaturi, poleg tega pa so predvidena predavanja o drugih temah, npr. o stopnjah razvoja slovenskega študentskega gibanja do druge svetovne vojne ter o kolonizaciji loškega in tolminskega področja. V enodnevni študijski ekskurziji po Sloveniji pa bodo udeleženci seminarja prihodnjo nedeljo spoznali Škofjo Loko, Žiri, Idrijo, partizansko bolnico Franjo, Cerkno, Medano in Vipavo. Kot vsako leto prireja ta seminar filozofska fakulteta Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, izvaja pa jo pedagoško-znanstvena enota za slovenski jezik in književnost.

OTROK IN ŠOLA

Učitelja se ni treba bati

Učitelj ni le posredovalec nekega znanja, temveč v vedno večji meri tudi vzgojitelj. Starši pri vzgoji svojih otrok vedno bolj stopajo v ozadje. Ali učiteljem lahko zaupamo vzgojo svojih otrok? Ali jih v šoli ne bodo odtujili domači slovenski kulturnosti?

Šola, tudi dvojezična šola, je do neke mere še vedno ponemčevalnica. Celotno okolje je tako, da mora slovenskemu učencu postati jasno, da njegov jezik ni enakovreden, da je manjšinski. Učitelj pa vsekakor nima več tiste dvomljive vloge glavnega in poklicanega ponemčevalca na vasi. Vedno več je takih učiteljev, katerim je težko, da so kot uradniki prisiljeni zapostavljati otrokov materin jezik, čeprav se trudijo, da bi otroka v okviru danih možnosti čim bolje naučili slovenščine. Tudi v odmorih in v prostem času se otrok z njimi lahko pogovarja po domače. Ti učitelji z osebnimi kontakti tudi spodbujajo starše, da prijavijo otroka k dvojezičnemu pouku ali jih od tega vsaj ne odvračajo. Nikakor pa učitelj iz otroka ne bo napravil zavednega Slovenca, če tega starši niso storili.

So pa tudi primeri, da je slovenski otrok zaradi učiteljeve nemarnosti ali celo zlobe v šoli diskriminiran. V takih primerih je potreben razgovor z ravnateljem ali z vodjo manjšinskega šolskega oddelka pri Deželnem šolskem svetu.

! PRIJAVITE OTROKE K DVOJEZIČNEMU POUKU !

Tudi Koroška dobila nov radijski in televizijski center

Po graditvi novih radijskih in TV centrov v drugih zveznih deželah je naposled tudi Koroška dobila svojo novo radijsko poslopje. Po večletnem prezidavanju in dograjevanju so preteklo soboto tudi v Celovcu v okviru primerne slovesnosti uradno izročili svojemu namenu novi koroški center ORF-a. To se je zgodilo ob navzočnosti najvišjih predstavnikov političnega in kulturnega življenja Koroške ter generalnega intendanta avstrijskega radia in televizije dr. Gerda Bacherja.

S tem je Koroška dejansko dobila najsodobnejši center radijskega in televizijskega medija v Avstriji. Odslej lahko povsem neodvisno producira najzahtevnejše radijske in televizijske oddaje in je kos tudi kompliciranim neposrednim prenosom. Koroški center ORF-a je tudi arhitektonsko izredno posrečen, saj takorekoč stoji sredi Celovca in ima kljub temu okoli sebe velik park, hkrati pa se harmonično spaja z dosedanjim radijskim poslopjem in seveda tudi s celotno urbanistično podobo mesta. Celoten projekt prezidave in dozidave je veljal 180 milijonov šilingov s katerimi so zazidali skupno 2250 kvadratnih metrov prostora, dokupili dodatno zemljišče tako da celoten areal šteje skupno 12.000 kvadratnih metrov, k temu pride še celotna tehnična oprema, ki je seveda na najvišjem nivoju radiske in TV tehnologije.

V tem poročilu pa seveda ne moremo mimo dejstva, da se predstavniki slovenskih kulturnih in političnih organizacij otvoritvene slovesnosti niso udeležili. To pa iz protesta, ker v otvoritvenem sporedu ni bilo nobene točke v kateri bi prišla do izraza prisotnost slovenske narodne skupnosti. To so naše organizacije v obliki protestnega pisma sporočile intendantu koroškega radia Ernstu Willnerju. Zato smo bili tembolj začudeni, ko je Willner na otvoritvi pozdravil tudi predstavnike manjšine in s tem namerno napačno informiral avstrijsko javnost (otvoritev je namreč neposredno prenašala televizija) češ, da je na Koroškem „vse v najlepšem redu".

Začudeni smo bili tudi nad izvajanji generalnega intendanta Bacherja, ki je sicer menil, da manjšina mora imeti svoj prostor v radiu, vendar je hkrati izjavil, da je proti graditvi pretvornikov, ki bi omogočali sprejem RTV Ljubljana na južnem Koroškem, da pa sicer z ljubljansko televizijo gojijo izredno dobre prijateljske odnose. To je „general" avstrijske televizije izjavil dan pred svojim obiskom v Sloveniji, kjer je bil gost RTV Ljubljana in kjer se je pogajal za možnost, da bi avstrijska televizija potom koprskega oddajnika RTV pošiljala svoje informativne oddaje v obalna območja Jadranskega morja. Ali ni v tem prišel v popolno nasprotjo s tem, kar je povedal v Celovcu, da niti ne govorimo o številnih pretvornikih avstrijskega radia in televizije, ki pokrivajo celotno področje Južne Tirolske? Ne vemo, če, in kaj so mu tozadevno povedali v Ljubljani? Eno je gotovo, da napredek v tehniki še ne pomeni napredka v upoštevanju pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem, kjer je enakopravnost očitno nepremagljiva ovira.

X. jubilejno srečanje pevskih zborov

X. jubilejno srečanje pevskih zborov je bilo v soboto na predvečer in v počastitev DNEVA BORCA v viteški dvorani gradu v Brežicah. Moški pevski zbor DPD „Svoboda" Bratov Milavcev iz Brežic kot organizator, moški pevski zbor DPD Svoboda Stražišče iz Kranja, moški pevski zbor „Vasilij Mirk" iz Proseka na Tržaškem in mešani pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Zarja" iz Železne Kaple so se srečali k pevski manifestaciji desetič zapored.

Temu jubileju je bila posebej posvečena in nalašč za to slovesnost napisana pesem Nika Kešeta „Bratje zapojmo si pesem . . ." Uglasbil jo je prof. Radovan Gobec, katerega je napovedovalec tudi pozdravil med številnim občinstvom. Zapeli so jo skupni zbori okoli 130 pevcev na zaključku prireditve, potem ko je koncert otvoril podpredsednik skupščine občine Brežice in so tudi predstavniki društev izrekli pozdravne besede. Za pevce SPD „Zarja" je o vlogi pesmi in o pomenu srečanj spregovoril predsednik Miha Travnik.

Ob 10. srečanju so organizatorji izdali tudi brošuro, v kateri so kratko predstavljeni pevci in je prikazana zgodovina zborov. Tako moški pevski zbor Brežice obstoja že 27 let, tudi pevci iz Stražišča imajo v svojem DPD pevsko sekcijo skoraj 30 let, „sedanji Zarjin zbor poje že preko 30 let, medtem ko pevski začetki segajo nazaj do ustanovitve društva, tradicijo tržaških pevskih zborov, ki so bili ustanovljeni že leta 1887 pa do danes nadaljujejo pevci iz Proseka.

V brošuri je zapisano tudi nekaj o pomenu teh tradicionalnih srečanj, ko se pevci izmenoma dobivajo v Brežicah, v Proseku, v Kranju in v Železni Kapli. Je to pevski praznik, je navezovanje novih in utrjevanje starih znanstev in prijateljstva, je spoznavanje pevske kulture štirih pokrajin, kjer prebiva slovenski rod, je nepozabno doživetje, je zbliževanje rojakov z več strani meja, je ustvarjanje enotnega slovenskega kulturnega prostora.

Slovenska pesem zapeta v najrazličnejših okoljih in priložnostih je vedno združevala ljudi in jih povezovala. Tako tudi ob letošnjem desetem srečanju, na katerem so vsi zbori, a tudi vsi zborovdje (Franc Baškovič, Ludvik Česen, Jožko Wrulich in Eugen Prinčič) dali najboljše. Bili so vidno dobro pripravljeni in jih je občinstvo tudi nagrajevalo s trajajočim aplavzom. Dobro izbrane so bile tudi pesmi, izmed katerih so posebej ugajale borbene partizanske in one s solističnimi parti. Razveseljivo, da so tudi pevci iz Železne Kaple zmožni enakovrednega kvalitetnega prispevka, akoravno jih je tokrat nekaj ostalo doma.

Spominska darila in priznanja ZKO Kranj ter nadvse prisrčna družabnost (predvsem z gostitelji) bodo prispevala, da bo 10. srečanje zborov lahko ostalo v spominu do naslednjega v Italiji, ali celo do naslednjega jubilejnega.

Saj si takih srečanj in krepitve bratskih vezi vsi prizadeti želijo še mnogo.

M. T.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

PLANINSKO SREČANJE Z ZILJANI

v nedeljo 11. julija 1982 ob 10. uri dopoldne na Poldniški planini (Poludniger Alm, 1700 m)

Na programu je tudi vzpon na bližnji razgledni vrh Poldnik, 1999 m. Na planini je gostišče. Do Poldniške planine je vozna pot za avtomobile. Da bomo lažje dosegli cilj, se bomo zbrali ob 8. uri zjutraj na parkirišču na Ločilu-Hart (Restavracija Wurzenpassgrill) in skupno nadaljevali pot.
Planinsko srečanje bo popestril mednarodno znani „RIBNIŠKI OKTET" iz Slovenije.

V Žitari vasi nočejo dvojezičnega vrtca

Vse kaže, da občinski možje (vključno z dvema ženskama) v Žitari vasi nimajo talenta, da bi se iz izkušenj učili. Od seje do seje trobijo isto, kadar je na dnevnem redu točka, ki je povezana s slovensko narodno skupnostjo v občini.

Na občinski seji minuli torek so pod točko 3 dnevnega reda obravnavali vprašanje otroškega vrtca. Že leta 1970 so ugotovili nujnost otroškega vrtca v občini. Nato se celih enajst let ni nič zgodilo. Lansko leto je Enotna lista Žitara vas ponovno sprožila ta problem in nekaj pozneje tudi že priskrbela možnega nosilca za zasebni otroški vrtec: Slovensko šolsko društvo. SŠD bi samo vzdrževalo vrtec, ki bi seveda bil dvojezičen, občina naj bi letno prispevala le podporo za obnovo poslopja stare šole. Že takrat so začeli socialisti in ljudska stranka zavlačevati obravnavanje tega vprašanja, pač v upanju, da jim bo uspelo medtem najti drugega interesenta oziroma izvrtati lastna sredstva za občinski vrtec. Po enoletnem čakanju pa so z glasovi socialistov in ljudske stranke v torek odločili: dvojezičnega otroškega vrtca ne bo. Socialisti so mnenja, da tako pomembne zadeve, kot je vzgoja otrok, ne morejo prepustiti nekemu privatnemu društvu. Toda že v isti sapi se je pokazalo, da jih moti predvsem to, da je to privatno društvo slovensko. Kajti naslednji argument, ki ga je prinesel frakcijski vodja Pepelnar, je bil „enostranska vzgoja" v slovenskih ustanovah, in kot primer navedel kolodvorsko akcijo slovenskih dijakov. Proti tej nesramnosti je takoj protestiral odbornik EL ravnatelj Kukovica. Nikakor ne gre, je dejal, da bi demonstracijo na celovški železniški postaji spravili v zvezo s slabo vzgojo. Odborniki EL so argumentirali tudi s tem, da je na Koroškem več kot sto privatnih otroških vrtcev, od teh so samo trije dvojezični, vendar taki stvarni argumenti očitno nič ne vlečejo. Večinskim frakcijam tudi ni nič napoti, da morajo še naprej otroke razvažati v tri sosedne občine in za to plačevati mastne denarje, ki daleč presegajo podporo, ki bi jo želelo SŠD. In ker za nekaj let naprej ni upanja, da bo imela občina sama dovolj sredstev za občinski vrtec, postaja logika takega odločanja še bolj absurdna. Edini skupni imenovalec je pač ta, da je treba preprečiti slovenski ustanovi, da bi v dvojezični občini prakticirala dvojezično vzgojo. Višek te logike pa je brez dvoma opazka župana Posoda, ki sodi, da morajo občinski možje „zastopati dve vrsti ljudi — večino in manjšino", kar ima posledico, da pač zastopajo večino, ker je v večini.

Od drugih vprašanj dnevnega reda je zanimivo še nastavljanje novega občinskega delavca, kjer pa ni prišlo do odločitve. EL je zahtevala, da mora ta nujno obvladati oba deželna jezika, vendar so socialisti forsirali neko žensko, ki tega pogoja ni izpolnjevala. Tajno glasovanje pa ni prineslo večine za nobenega od devetih kandidatov.

Za eno od naslednjih sej pa so Žitrajčani občinskemu odboru postavili že drugo nalogo. Doslej so v občini zbrali okoli 50 podpisov gospodinjskih predstojnikov, ki zahtevajo, da jim občinski urad pošilja vse dopise v obeh jezikih, tako da bosta oba deželna jezika enakopravno upoštevana. To bo trd oreh za dvojezično občino Žitara vas in preizkusni kamen, kako se drži ustavnih zakonov.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na

POLETNO NOČ

v soboto 10. julija 1982 ob 20. uri pri občinskem kopališču v Železni Kapli
Igra in zabava vas znani ansambel „Fantje treh dolin"
Za pijačo, za jedi na žaru ter za veselo družabnost je poskrbljeno.

Vodstvo SAK na sedežu ZSO

Prejšnji četrtek se je na sedežu Zveze slovenskih organizacij predstavilo vodstvo novo izvoljenega odbora Slovenskega atletskega kluba in poročalo o poteku občnega zbora ter o dejavnosti in o bodočih načrtih. Vodstvo SAK je sprejel tajnik ZSO tov. Janez Wutte-Luc. Pohvalil je dejavnost SAK in obljubil, da bo ZSO tudi v bodoče, kolikor je to v njeni moči pomagala pri uresničevanju njihovih načrtov.

Likovna kolonija mladih „Vuzenica 82"

V času od 22. do 28. avgusta bo v Vuzenici tradicionalna Koroška likovna kolonija mladih, dvanajsta po vrsti.

Koroško likovno kolonijo „Vuzenica 82" organizira spet osnovna šola Vuzenica v sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu, Zvezo kulturnih organizacij Slovenije in Kulturno skupnostjo občine Radlje ob Dravi ter ob materialni pomoči Ljubljanske banke in tovarne Aero v Celju. Mladi likovniki se bodo letos urili veščin grafike, seveda pa bo med bivanjem v Vuzenici ob Dravi tudi dovolj časa za izlete in kopanje. Tako bodo imeli priložnost nekaj lepega ustvariti in kot spomin prinesti s seboj domov.

Udeleženci kolonije naj bi bili stari vsaj 9 let. Navzgor ni omejitve, vendar običajno sprejemamo udeležence do 20. leta starosti.

Prijave so možne najkasneje do 31. julija 1982 pri Slovenski prosvetni zvezi, Gasometergasse 10, 9020 Celovec, tel.: (0 42 22) 32 5 94 ali 33 1 08.

POZOR

Ljubljanska televizija bo jutri v soboto 10. julija 1982 ob 18.50 uri imela oddajo z naslovom Naš kraj: „Sveče na Koroškem".

ČESTITAMO

Zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger je bilčovskemu županu in predsedniku Zveze slovenskih zadrug Hanziju Ogrisu podelil naslov ekonomskega svetnika. Podelitev je bila na Dunaju. Dekret mu je predal zvezni minister za kmetijstvo dipl. ing. Günther Haiden.
Iskreno čestitamo.

Občni zbor KDZ

Pred kratkim je imela Koroška dijaška zveza svoj občni zbor, katerega so se poleg članov zveze udeležili tudi gostje — dr. Matevž Grilc, dr. Janko Malle, dr. Mirko Messner, Franc Wedenig in Nužej Tolmajer.

V svojem poročilu je predsednik Rudi Vouk med drugim deklaril za najboljšo akcijo KDZ letošnjo kolodvorsko akcijo. Z veseljem je ugotovil, da se je KDZ zasidrala tudi na podeželju in omenil krajevno združenje KDZ Pliberk-Blato, ki ima okrog sto simpatizerjev. Samokritično je priznal, da je bilo premalo sodelovanja članov v prid naše narodne skupnosti in sploh sodelovanja z nemško govorečo mladino v Avstriji. Nadalje so še poročali tajnik Lovro Kumer in zastopniki raznih odsekov. Bili so enotnega mnenja, da je bila kolodvorska akcija potrebna in tudi uspešna ter da je treba v javnosti bolj uporabljati materinščino, da dejansko postane sestavni del koroške stvarnosti. To je plemenita naloga, kateri bo treba posvetiti več pozornosti.

Novi odbor ima takšen sestav: predsednik ponovno Rudi Vouk, podpredsednika Angelika Picej in Rudi Urban; tajnika, Hubert Mikl in Tomo Millonig; blagajnika, Hanzi Gastl in Hanzi Wuzella; časnikarska referenta; Marjan Fera in Krista Grilc; politični odsek, Milan Mikl; kulturni odsek, Regina Lesjak; športni odsek, Benjamin Wakounig; Oder Mladje, Magda Wernig; lutke Mladje, Pavel Zablatnik; nadzorni odbor, Silvo Kumer, Branko Kolter, Lovro Kumer; sosvet, Janko Kulmeš, Franc Wedenig, dr. Pavel Apovnik; razsodišče, Ludvik Lesjak, Jurij Perč in Pavel Zablatnik. Po občnem zboru so spregovorili tudi gostje, ki so bili enotnega mnenja, da je potrebno več sodelovanja z osrednjimi organizacijami in z drugimi mladinskimi organizacijami.

Tragična gorska nesreča

Skoro ob istem času, ko so v avstrijskih gorah zgubili 4 ljudje svoja življenja (konec prejšnjega tedna) v Karavankah in na Glocknerju, se je v severni steni Mangarta odvijala podobna gorska drama, katere žrtvi sta bila znana primorska alpinista P. Podgornik (24) in T. Likar (23). Oba poznamo kot odlična alpinista — Pavel je letos z bratom Petrom in še dvema alpinistoma premagal steber v južni steni Aconcague (skoro 7000 m), Tamara Likar pa se je prav tako, sicer po drugi smeri, povspela na ta vrh. Nagla sprememba vremena s padcem temperature in snegom je zalotila oba mlada alpinista v previsni steni, kjer sta, tako domnevajo, zaspala in se tako podhladila, da sta umrla.

Naši planinci se še dobro spominjajo na dia-predavanje in predvajanje filma (meseca maj) Petra Podgornika, ki ju je organiziralo Slovensko planinsko društvo Celovec v Mohorjevi hiši. Na sporedu sta bila prvenstvena vzpona na Lhotse (8501 m) in Aconcaguo. Takrat bi morala priti predavat oba brata dvojčka, torej tudi Pavel; ker pa je bil slednji zadržan — on je namreč kmečki sin, in je bilo mnogo dela na polju — ga je zastopal brat dvojček Peter. Brata sta bila čudovita naveza in tudi družinsko zelo navezana eden na drugega, to si lahko razbral iz pripovedovanja Petra na tem predavanju. Nesrečni Tamari Likarjevi se ne bodo mogle izpolniti vroče želje, da bi se udeležila letošnje odprave v Pamir (gore visoke nad 7000 metrov).

Izguba obeh mladih alpinistov ni samo strašen udarec za svojce, temveč tudi za slovenski oziroma jugoslovanski alpinizem, ki je tako oropan dveh nadebudnih superalpinistov.

Uspel kulturni večer v Škofičah

Tudi letos je Slovensko prosvetno društvo „Edinost" Škofiče udeleženo v okviru poletnih turističnih prireditev kar s tremi nastopi. V soboto 3. julija je bil prvi. Tokrat smo ga prenesli izven centra občine in sicer na Suho. V gostilni Anderwald pd. pri Oželnu se je zbrala velika množica ljudi, med tujimi gosti tudi precejšnje število domačih poslušalcev predvsem iz Suhe in Pinje vasi.

Predsednik društva Herman Jäger je s pozdravnimi besedami začel dvojezično prireditev. Domači pevski zbor pod vodstvom Simone Rovšek je zapel osem uspelih pesmi. Višek nastopa domačih izvajalcev je bil nastop otroške skupine, ki jo vodi prizadevna učiteljica Manca Hartman. Zapeli so štiri pesmi v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku in poželi buren aplavz med poslušalci.

Na koncu prireditve je nastopil še popularni trio Korotan iz Šentvida v Podjuni, ki ga vodi Hanzi Kežar. Z ubranim sporedom in kvalitetno dvojezično povezavo je bil trio s pevci najlepši zaključek prireditve.

Celotna prireditev je bila dvojezična, tako da so tuji gostje lahko spoznali ne samo slovensko pesem, marveč tudi jezik in zgodovino koroških Slovencev, kar je ob takih prireditvah zelo pomembno. Vse to so sprejemali z veliko pozornostjo in razumevanjem, tako je namen kulturnega večera v celoti uspel.

ZAKLJUČNA PRIREDITEV V DIJAŠKEM DOMU SŠD:

Poleg učenja dijaki gojijo tudi kulturno dejavnost

V zadnji številki našega lista smo zapisali, da so dijaki, ki med šolskim letom stanujejo v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, prejšnji torek vabili starše in predstavnike slovenskih organizacij v Celovec, da jim predstavijo kulturni spored, katerega so pripravili ob zaključku letošnjega šolskega leta. Kot znano, se je vabilu odzvalo mnogo staršev in predstavnikov organizacij, ki so skupno z dijaki napolnili dvorano.

Čeprav je za dijake učenje prva skrb in prav tako vzgojiteljev, da jim pomagajo pri napredovanju v šoli, v prostem času, ki jim preostaja gojijo tudi kulturno dejavnost. Prijetno smo bili presenečeni, ko smo sledili posameznim točkam sporeda, saj so bile na razmeroma visoki ravni, zlasti pevsko-glasbene in recitacijske točke. Nastopali so v skupinah oz. razredih, posamezno ali v duetih. Spored je bil vsebinsko zasnovan tako, da je nudil za vsakogar nekaj od petja, igre in do plesa. Spored je bil tudi vsebinsko narodno-politično aktualen. To je prišlo do izraza v recitacijah in pesmih borbene vsebine, ki so jih izvajala dekleta, pa tudi v besedah povezave, katere je govoril Lovrenc Kumer, je bilo nedvoumno povedano, da se tudi naša mladina zaveda, da smo koroški Slovenci doprinesli velik delež k osvoboditvi Avstrije izpod fašizma. Žal pa Avstrija ne izpolnjuje vseh obvez, sprejetih v državni pogodbi. Za izpolnitev člena 7 se moramo koroški Slovenci še vedno boriti. A mladina ne bo klonila, tudi ne, če jim zato, ker na kolodvoru zahtevajo vozovnice v slovenskem jeziku, slovensko gimnazijo pomažejo s sovražnimi parolami. Kajti mladina hoče nadaljevati borbo za upoštevanje slovenskega jezika v javnosti in s tem opozarjati na prisotnost Slovencev v avstrijski družbi v kateri hočejo biti enakopravni državljani.

Kot že omenjeno, je spored bil tudi zabaven, zato so poskrbeli dijaki s prizorom iz znane Linhartove „Županove Micke". Kot gosta pa so na tej prireditvi pozdravili tudi folklorno skupino SPD „Trta" iz Žitare vasi, ki jo vodi Slavka Kukovica. S tem so dijaki izpričali svojo povezanost s podeželjem. Nastop žitrajskih folkloristov je pomenil harmoničen zaključek kulturnega sporeda s katerim je občinstvo bilo zelo zadovoljno.

Ob tej priložnosti pa je bila na vrsti tudi simbolična predaja ključa letošnjih maturantov sedmošolcem, da korajžno nadaljujejo njihovo pot in postanejo zgled svojim mlajšim vrstnikom. Ravnateljica dijaškega doma SŠD, Ančka Kokot pa je letošnjim maturantom izročila darila ter jim čestitala k uspešno opravljeni maturi, staršem pa je izrekla zahvalo za zaupanje svojih otrok njihovemu varstvu med šolskim letom, končno pa še obljubila, da bodo vzgojitelji med počitnicami obiskali starše in dijake na njihovih domovih in s tem okrepili medsebojno povezavo.

RAZPIS

za mladinski planinski tabor

● **v času od 26. julija do 4. avgusta je v Vratih pod Triglavom planinski tabor, ki ga organizira Planinsko društvo Maribor Matica**

● **v času od 26. julija do 2. avgusta 1982 v Bavščici pri Bovcu, v organizaciji Mladinske komisije Planinske zveze Slovenije**
OPREMA: po možnosti spalna vreča; trojno ali četverno perilo; dvoje hlač; dva puloverja; dve topli srajci; dva para volnenih nogavic, ki segajo čez koleno; štirje pari bombažnih nogavic; pokrivalo, ki pokrije tudi ušesa; rokavice; tenis copati; visoki čevlji (gojzarji); pelerina; dežnik (zložljiv); vetrovka ali bunda; čutarica ali plastenka za čaj; baterijska svetilka, planinska izkaznica s plačano članarino 1982

Interesenti naj se javijo do najkasneje 15. julija na naslov: Slovensko planinsko društvo Celovec, 9020 Klagenfurt, Gasometergasse 10; tel.: (0 42 22) 32 5 94
Za prijavo so potrebni sledeči podatki: ime in priimek, rojstni podatki, natančen naslov, telefon, šola oz. delovno mesto

Menjava denarja

Stanje v četrtek 8. julija 1982

Za 100 **din** dobite	29.00 (32.00)	šil.
Za 100 **din** plačate	31.25 (37.00)	šil.
Za 100 **lir** dobite	1.23	šil.
Za 100 **lir** plačate	1.32	šil.
Za 100 **mark** dobite	694.50	šil.
Za 100 **mark** plačate	710.80	šil.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu, KPD v Šmihelu in MPZ „Podjuna" v Pliberku vabijo na

KONCERT SAKRALNIH PESMI

v soboto 10. julija 1982, ob 20. uri v farni cerkvi v Šmihelu.
Nastopajo: Svetovno znani „WIENER MADRIGALCHOR" z Dunaja pod vodstvom Franza Xaver Meyerja in Mešani pevski zbor „Podjuna" iz Pliberka pod vodstvom Toneja Ivartnika

MED NOVIMI KNJIGAMI:

V. Möderndorfer - Divja jaga

Mohorjeva družba v Celovcu je pred nedavnim izdala koroško narodno pripovedko, ki jo je zapisal naš rojak Vinko Möderndorfer; njen naslov je Divja jaga, ki se dogaja v gozdovih Podjune. Je to ena izmed številnih pripovedk, ki jih je ta znani pisatelj, rodom iz Ziljske doline izdal v knjigi Koroške pripovedke.

Izid narodne pripovedke Divja jaga je zanimiv iz treh razlogov: prvič, ker je to koroška pripovedka, drugič, ker je izšla v dvojezični izdaji slovensko-nemški. Za odlični prevod odgovarja naša rojakinja Helga Mračnikar, in tretjič, ker je ilustracijo narisal prav tako naš rojak, akademski slikar Jože Boschitz. Vse navedeno je brez dvoma tehten povod za tisk te, sicer drobne, a zanimive izdaje. Razen tega pa je tisk Divje jage tudi prispevek k širjenju slovenske tiskane besede tako med našo slovensko kot med mladino večinskega naroda, ki tem potom lahko spoznava pripovedke slovenskega narodnega izročila južne Koroške.

Vsebina Divje jage je verjetno znana. V le-tej namreč gre za doživljaj ubogega drvarja v podjunskem gozdu, ki je oponašal divjo jago in zaradi tega leto dni trpel hudo trganje v nogi. Vse dogodivščine okoli dogodkov v skrivnostni noči sredi podjunskega gozda je, kot že omenjeno, domisleno ilustriral Jože Boschitz, doma iz Metlove. Njegove slike so sicer moderne, vendar zelo blizu svetu domišljije, ki dopušča sleherno obliko likovnega izražanja. Prav Divja jaga pa je motiv, ki naravnost izziva umetniško fantazijo. Jože Boschitz je to priložnost krepko izrabil, saj njegovi strahovi Divje jage učinkovito vplivajo tako na staro kot na mlajšo generacijo. Zato priporočamo, da knjigo oziroma slikanico, ki je na voljo v obeh slovenskih knjigarnah, kupite zase ali svojim kot darilo.

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Šentvidu v Podjuni vabi na

KULTURNI VEČER

v petek 9. julija 1982 ob 20.30 uri v gostilni Wutte, pd. Urank na Veselah.
Sodelujejo: MePZ SPD „Danica", MoPZ SPD „Vinko Poljanec" in ansambel „Fantje iz Podjune", ki bo igral za ples

Janko Kersnik

AGITATOR

PRVO POGLAVJE

Bilo je zgodaj zjutraj na starega leta dan 188 . . .

Mrzel veter je bril po ulicah stolnega mesta ter dvigal goste oblake suhega snega, ki je na debelo pokrival tla. Tu in tam so brlele po oglih še svetilnice, a na nebu so pričale goste zvezde, da bo napočil lep, toda mrzel zimski dan. Ljudi ni bilo veliko po ulicah; zdaj pa zdaj se je prikazala kaka stara ženica izza ovinka in hitela po gladkem tlaku ob hišah dalje proti cerkvi, kamor je vabil mali, tankoglasni zvon k zgodnji tihi maši; ali pa je prisopihal mlad pekovski učenec mimo s težkim polnim košem na hrbtu, žvižgal in puhal gorsko sapo v pletene rokavice. Tudi nekoliko mlekaric je bilo že videti, ki so prihajale s svojimi vozički v mesto, gazile sneg in opletale po njem s kratkimi, visoko izpodrecanimi krili.

Na širokem dvorišču pred pošto so stale vprežene sani in postiljon se je pripravljal, da odrine iz mesta. Na saneh pa je sedel v debelo suknjo zavit mož, kateri se je sedaj z nejevoljnim glasom obrnil do voznika:

„Bo li kaj, Tine – ali ne bo nič?"

„Le malo še potrpiva, gospod," zavrnil je oni pohlevno, „še enega moram počakati! Nekega gospoda – od sodišča ali ka-li!"

„Katerega?" vpraša potnik radovedno.

„Nov je, nov! Jaz ga še ne poznam, pa dejal je, da je k nam premeščen. Prostora bo dovolj in s sankami bodemo tudi urni – da bi le prišel!"

Oni na vozu je zamrmral nekaj nerazumljivega v ruto, s katero si je bil ovil vrat na debelo.

„Aha, je že tu!" dejal je vtem Tine ter šel počali naproti gospodu, ki se je bližal preko dvorišča.

„Je li moj kovčeg?" vpraša prišlec.

„Da, da, vse je v redu!"

„Mrzlo bo, mrzlo, prekleto mrzlo!"

„Oh, saj imate kožuh!" tolaži postiljon.

Vtem je bil oni zlezel na sani in običajno pozdravil sopotnika.

„Se li peljete tudi v Borje?" vprašal je naglo ter zavijal nogi v kožuh.

„Tudi!"

„Dobro, dobro! Da nas je le več!"

Tine je pognal svoja konjiča in glasno zatrobil, da je odmevalo med visokimi hišami in čudno razlegalo se tanko žvenketanje kraguljev. V malo trenutkih so bili iz mesta na široki veliki cesti, kjer so vozniku kazali tir le veliki obcestni kamni in telegrafovi stebri.

Oba potnika sta si vžgala smotki in oni v kožuhu se je obrnil zopet k drugemu v suknji:

„Ste li znani v Borju?"

„Seveda!"

„Oh! Veseli me to! Torej so vam tudi razmere tam znane."

„Še predobro!" smeje se oni.

„Umejem, umejem! Vi bivate torej stalno v Borju. Oprostite, da se vam predstavljam: jaz sem vladni koncipist Ruda."

„Plemeniti Ruda?"

„Da, da!"

„Čul sem že o vas! A jaz sem koncipient Koren!"

„Ah! Veseli me, jako me veseli! Koncipient pri odvetniku –"

„Pri Hrastu!"

„Oh, znano ime! Pri Hrastu torej! Narodnjak, dober narodnjak – to."

„Kakor vsi v Borju!"

„Seveda, seveda," hiti Ruda, „to vse vem; Borje je naroden trg. Veseli me, da pridem tja."

Koren je vtem ustni zaničljivo raztegnil.

„Vam je li graščak Meden znan?" vpraša potem naglo.

„Tudi, tudi! Po imenu! Pa ta – – –"

„Ni naroden!" smeje se Koren.

„Ha, ha!" pritrdi oni ter izkuša vnovič zapaliti svojo smotko, da bi zakril svojo zadrego.

„Vi ste pač dobro poučeni o naših gospodih!" omeni vnovič Koren z zbadljivim naglasom.

„To mora pač biti pri nas! Čemu smo pa politiki?"

Koncipistov glas je bil nekoliko ošaben.

„Kaj pa družba sicer? Kaj gospe? Je li kaj zabave?" nadaljuje potem naglo.

„I, v tem morate biti vendar tudi poučeni? Politika ima mnogo opravila s – krili!" roga se Koren.

„Vi ste dovtipni! Toda – oprostite – v aktih nimamo take politike!"

„Škoda! Sicer bi jih še rajši čitali!"

Smejala sta se oba.

Vtem pa se je jelo daniti. Rdeč svit je legel na širno, s snegom pokrito ravnino in lahna meglica se je izgubljevala proti podnožju daljnih gora. Debelo ivje se je lesketalo po vejah dreves, poredkoma stoječih ob cesti, in sulo z njih, če je droben ščinkavec sfrfolel z vršička. Po cesti pa so sedele vrane v gostih tolpah, preletavale se pred vozom ter spuščale se zopet za njim na tir.

Vse se je godilo tiho; dirjajočih konj ni bilo čuti in sani so brez glasu smučale po snegu; le kraguljci, pripeti

Ob koncu šolskega leta

Zdaj pa eno za lep konec!
Tako pisano, veselo,
da srce vam bo zapelo,
ko umolkne šolski zvonec,
ko ta šola se zapre
in drugačna se prične.

Tista šola, ki vseskozi
teče, ne konča ob letu,
kot pač tečejo na svetu
nam življenja kolovozi,
tista šola, ki modri
tja do konca vse ljudi.

Saj je treba vse poznati:
kaj šepeče v polju žito,
kaj med travami je skrito,
kaj modruje hrast košati,
kaj škrjanci žvrgole
in ljudi, kako žive.

To je šola na poljani,
šola, pesem in veselje
kot pomladne lepe želje,
ko ves svet na sončni dlani
je veselega srca,
da jesen sadove da.

Torej, bratci, kar na delo!
Pa veliko dobre sreče,
za tri polne solne vreče!
Da srce vam bo veselo,
da bo dober klas in plen
za te dni in za jesen.

Tone Pavček

Naša njiva

Tako pravimo: pridelati moramo čim več, da se nam ne bo treba bati lačnih želodcev. Naše njive nam morajo dati čim več pridelka. A ste že kdaj pomislili, kako so njive nastale, kako je nastala rodovitna prst? Ne še? Pa se preselimo sedaj daleč nazaj, v čase pred nekaj sto milijoni let.

Takrat je bilo na zemlji čisto drugače, kot je danes. Nič še ni bilo živega – povsod le kamenje in voda. Toda ta dva nista mirovala. Med njima se je bil neprestan boj.

Poznate vodo, kakšna je, da ni nikoli na miru. Vedno sili na vse strani, zaganja se v bregove in zapreke, s seboj odnaša vse, kar le more. Včasih, pred milijoni let, je bila še nemirnejša, še srditejša. Vse je hotela razrušiti, izravnati, odnesti in zložiti na svoje dno. A kamen se ji je upiral. Zložil se je v gore, v stene in ji kljuboval. No, vseeno ni bil kos vodni sili.

V pradavnih časih so bila gorovja gladka in oblika površine zemlje je bila drugačna, kot je sedaj. Poglejte danes naše gore: strme so, razrite, hrapave, njihove skale so ostre, povsod so razpoke, žlebovi in prepadi. Kako je to nastalo?

V ogromnih deževjih so lile izpod neba silne množine vode. Ta voda se je valila po bregovih gora. Med potjo je rušila stene, skale so udarjale druga ob drugo in se drobile. Valile so se v dolino. Ko so prišle v dolino, so se že razdrobile v pesek in prah. Tudi v dolinah je voda izpodjedala kamen, da se je rušil in drobil. Na najnižjih točkah svojega toka je voda blato odlagala. Gore so se nižale, a doline so se višale in oblika zemeljske površine se je predrugačila. Seveda pa je to trajalo dolge milijone let.

Nastopila je ledena doba. Borba vode s kopno zemljo se je spremenila, bila pa ni nič manj uporna in vztrajna. Le da je šlo vse tišje, mirnejše. Prej so se z velikim treskom rušile stene in valile skale, v ledeni dobi pa je bilo delo vode mirnejše. Vsi veste, da voda, kadar zarmrzne, poveča svojo prostornino. Tako so zmrzovale vodne kapljice v razpokah kamenja, širile so se in ga z nepremagljivo silo razganjale. Ledena doba je tudi trajala milijone let in spet so največje stene postajale prah.

Taka borba med vodo in kamenjem pa je še danes. Led še vedno lomi kamenje in voda ga še vedno drobi in odnaša. Le da gre to tako počasi, da mi skoraj tega ne opazimo.

V milijonih let se je kopna zemlja pokrila s plastjo kamenega prahu. Ponekod je ta plast debelejša, ponekod tanjša.

Po ledeni dobi so nastale na zemlji spet druge prilike. Podnebje je postalo milejše, toplejše, tako nekako, kakor je še danes. Led se je raztopil. Začelo se je pojavljati življenje. Najprej rastline in živali, a potem človek.

Prav, si boste mislili, sedaj vemo, kako je nastal iz kamenja prah. A tak prah gotovo ni rodoviten, kakor črna zemlja, ki je na naših njivah.

Ste že bili v velikem gozdu, kamor malokdaj stopi človeška noga? Tam leže drevesa, ki jih podere vihar, ali pa se zaradi starosti sama zrušijo. Ta drevesa gnijejo in razpradajo. Pomešajo se z zemljo in zemlja dobiva vedno več rodovitnih snovi. Prav tako je nastala naša prst. Tisoče in milijone let so odmirale rastline in živali. Njihovi ostanki so trohneli, mešali so se z drobnim kamenim prahom. Mešanica je dobivala temnejšo in temnejšo barvo, v njej je bilo vedno več, za življenje novih rastlin potrebnih rudninskih snovi. Nastala je prst, zemlja, kakršno danes obdelujemo, v kakršno danes sejemo.

VELIK in majhen

Pri nas doma se je pokvaril vodovod.

— Boštjan, — mi reče mamica, — skoči no k mojstru Martinu in ga poprosi, naj popravi vodovodno pipo!

Jaz pa ravno berem napeto knjigo o morskih razbojnikih, zato se pretvarjam, kot da mame sploh ne slišim.

— Slišiš, Boštjan? — ponovi mamica malo glasneje.

Zdaj se le zganem in rečem:

— Kako naj grem? Saj mojstru ne znam pojasniti, kaj je narobe, ker sem še majhen!

— Kaj govoriš, Boštjan? Te ni sram, saj si vendar moj veliki fant!

— Ne, ne, tega res ne morem! Premajhen sem! — odločno rečem in se zopet poglobim v branje.

Zvečer, ko gledam televizijo, mi ob devetih reče mamica:

— Boštjan, zdaj pa je čas za spanje! Pozno je že!

— Kako, pozno! — se jezno upiram. — Saj nisem več majhen! Lani sem morda še bil, letos pa sem zrasel! Saj si sama rekla, da sem tvoj veliki fant!

— To je res, ampak še popoldne si mi rekel, da si majhen! Ne verjamem, da bi v nekaj urah tako zrasel! Zato le pojdi spat!

Godrnjaje se odpravim v posteljo in razmišljam, kako bi pravzaprav bilo imenitno, če bi lahko bil človek hkrati velik in majhen — kakor bi mu pač najbolje ustrezalo!

Slon in krojač

V nekem indijskem mestu je živel krojač, ki je bil zelo norčav. Od jutra do večera je sedel v svoji stojnici in nagajal vsakemu, ki je šel mimo. Zdaj je tega zdaj onega zbodel z ostro besedo. Tako si je med šivanjem krajšal čas.

Nekega dne je peljal gonjač velikega slona mimo njegove delavnice k reki. Ko je krojač zagledal slona, je položil košaro jabolk poleg sebe in čakal. Lop, lop, lop, je lomastil slon po tlaku. Ko je prišel do krojača in zagledal lepa jabolka, je obstal in oči so se mu poželjivo zasvetile. Iztegnil je rilec proti košarici, da bi si izbral najlepši sad. Tedaj pa mu je krojač hitro postavil dolgo šivanko, da se je zbodel v rilec. „Prrrrm" je zahrkal slon in stresel z rilcem. Nato je odšel mirno po svoji poti, kot da mu ni mar krojačevega smeha, ki je še dolgo odmeval po ulici.

V reki si je slon shladil rilec in se napil vode. Preden je odšel, si je še nasrkal poln rilec vode. Lop, lop, lop, je odmeval njegov korak po tlaku in rilec se mu je pozibaval na desno in levo. Prišel je do krojačnice. Tam pa se je nenadoma ustavil, se okrenil, dvignil rilec in frrrr izpihnil vso vodo na krojačevo glavo.

Potem se je na svoj način zasmejal in odšel svojo pot.

Odtlej so vedno vpraševali krojača, kako mu je prijala slonova kopel. Krojač pa je molčal, se na tihem jezil, nagajal pa ni več ne ljudem ne živalim.

konjema na uzdi, žvenkljali so tanko v jutranji zrak.

Z ravnega, samotnega polja, po katerem je tekla izprvega cesta, dospeli so potniki kmalu v goratejši svet; a hudih strmih klancev ni bilo. Ob cesti pa so se vrstila sela in vasi.

„Imamo li še mnogo pota?" vprašal je Ruda zopet po dolgem molku ter globoko zazeval.

„Da le prebijeva prvo postajo; potem bo še poldrugo uro vožnje."

„Vrag, da je ni železnice!"

„Preskrbite nam jo, vi vladni možje!" smeje se Koren.

„Oh – kaj mi, vi, vi in vaši poslanci!"

„Ha ha, ti nam še poštene pošte ne morejo pridobiti. To je vse humbug!"

Vladni koncipist se je s čudnim pogledom ozrl v svojega soseda; polovica tega je bila zadovoljnost in pritrjevanje, polovica pa bojazljivo čudenje. Toda kot moder političen uradnik ni zinil besedice.

Koren pa itak ni čutil poklica nadaljevati ta kritični predmet.

V vasi Groblje je bila prva postaja. Tam je oddajal postiljon pisma, tja namenjena, ter prejemal druga za Borje in daljne postaje; tudi nove potnike je rad naložil, ako je bilo le prostora dovolj na vozu. Konj pa ni prepregal; morali so do Borja.

Danes sta čakala dva popotnika, da bi prisedla na pošto: mlad mož, opravljen v tanko vrhnjo suknjo, in priletna kmetica.

„Oh, gospod učitelj, kaj pa vi tukaj uganjate?" poklical je Koren prvega.

Ta pa je najprej zlezel na sani poleg Tineta; vedel je, da tu velja stara prislovica, da tisti prej melje, kdor prej pride.

„Izlet smo napravili sinoči, izlet! Pa sem se malo zakasnil," odgovoril je s hripavim glasom, „drugi so odšli okoli polnoči, meni je bilo pa tu bolj všeč. Pri Vodetu – godba, petje, ples! Škoda, da vas ni bilo. Kako ste se zabavali doma v praznikih – saj ste bili pač doma?"

„Malo, malo! Največ v mestu!" zavrne Koren in predstavi učitelja svojemu sosedu, kateri je odzdravil na pol prijazno, na pol pa ošabno.

Vtem je opravil Tine svoj posel in kregal se le še na glas s kmetico, kateri ni bilo več prostora na saneh.

„Molči, baba!" odrezal se je končno in udaril z bičem po konjih.

Učitelj si je smehljaje mel roki in stisnil ju v žepa, Koren pa se je z ironičnim smehom obrnil k Rudi:

„Glejte, tu takoj lahko študirate naše prometne razmere! Častnim občanom vas bodo takoj volili, ako le obljubite, da boste kaj storili."

„Treba, treba res kaj ukreniti!" dejal je oni samosvestno in zavil se tesneje v kožuh.

„Nocoj bo pa v čitalnici zabava," oglasi se učitelj s sprednjega sedeža in potegne nogi malo kvišku pod postiljonovo odejo.

„Oh, tega nisem vedel," vzklikne Koren.

„Zabava? Beseda?" vpraša vladni koncipist. „Pride li glavar tudi tja?"

I kaj pa! Vse, vse zahaja v čitalnico, odkar je ‚Leserverein' umrl. Tako se sučemo na svetu!" posmehuje se Koren, a potem naglo pristavi: „A kaj bode vendar nocoj v čitalnici? Tombola, ka-li?"

„Tudi! A najprej – predavanje."

„Bežite, bežite! Kdo bo pa predaval? Novi kaplan morda – ta je tako nekako hud!"

„Ne, ne – pa uganite!"

„Ne morem! Predavanje, to je pri nas nečuveno!" kliče Koren.

„Naš notar bo predaval!"

„Ha, ha, o čem pa?"

„Ni znano! Pa mož se peča v prostih urah z astronomijo. Morda bo o tem kaj povedal?"

„Tega ne smemo zamuditi! Tudi vi ne, gospod koncipist! Videli bodete borjanske tržane, kako učeno se bodo spogledovali pri tem predavanju. Izvrstna misel! Pa to ste vse izumili v teh štirinajstih dnevih, v katerih mene ni bilo v Borju!"

„A – gospe? Katere gospe prihajajo v čitalnico?" ustavi koncipist Korenovo čudenje.

Učitelj je hotel odgovoriti, toda Koren ga je na skrivnem dregnil z nogo.

„Kako morete povpraševati?" hitel je, da bi preprečil učiteljev odgovor. „Rekel sem vam, da vse pride, kar koli šteje k haute volee v našem Borju: glavarjeva gospa, nadzornikova soproga in usnjarjeve hčerke; fina dekleta in groš je pri hiši; potem prihaja časi graščakinja Medenovka, a propos, saj jo morda poznate?"

„Medenovka? Oh, plavolasa je in Nemka – ne li?"

„Da, da! V mestu je mnogokrat!"

„Ah, superbe! Izvrstno! Poznam jo!"

Plemeniti Ruda se je samoljubno nasmehljal.

„Potem imamo še Filipino Vrtačnikovo, postarno gospico, katera rada igra na čitalničnem odru, toda le mlade vloge, akoprav so ji materinske najbolj prikladne. In mnogo, mnogo drugih gospa in gospodičen!"

„Boletove ste pozabili!" oglasi se učitelj, ki ni vedel, se li Koren šali ali ne.

„Dekletc ni doma, gospa pa redko zahaja v Borje," deje oni.

„Starejša, Milica, je prišla domov!"

(Dalje v prihodnji številki)

Občina Ravne na Koroškem in turizem

Mežiška dolina je uokvirjena v alpski prostor, ki danes predstavlja močno kontinentalno koncentracijo turizma, še posebej zimske rekreacije. Območje občine je bogato z gozdovi, saj gozd pokriva 70 % vse površine; konfiguracija tal, klimatske razmere ter naravno bogastvo dajejo pogoje za vzporedno razvijanje več zvrsti turizma.

Prevladujoča zvrst turizma je zimski turizem, saj so zime sorazmerno hladne z zadostno snežno odejo, poleg tega pa je tudi največ infrastrukturnih objektov zgrajenih prav za to zvrst turizma. Celotno območje lahko nekako delimo na območje Uršlje gore in območje Pece. Tradicija smučanja na teh območjih je narekovala izgradnjo koč in planinskih domov, dostopnih s številnimi planinskimi potmi, ki turistu nudijo edinstven razgled in priljubljene izletniške točke. Vlečnice so zgrajene po vseh večjih krajih v občini. V Mežici pa obratujeta dve sedežnici, ki se zaključujeta v samem kraju.

V letu 1981 beležimo 12.955 gostov oz. 6 % več kot leto poprej in 44.336 nočitev oz. 7 % več kot leta 1980. Zaradi specifičnosti pokrajine zasledimo največ nočitev v mesecu januarju in februarju s povprečno dobo bivanja 5–6 dni. Največ posteljnega fonda je v naslednjih gostinskih objektih: hotel Peca Mežica, hotel Planika Črna in hotel Merx na Ravnah. Nikakor pa ne moremo zanemariti tudi mnogih športno-rekreativnih infrastrukturnih objektov, kot sta pokrita zimska bazena na Ravnah na Koroškem ter v Črni tenis igrišče, kegljišče, trim steze in ostalo ter kulturno-zgodovinskih spomenikov in obeležij.

Poseben poudarek je bil na področju gostinstva in turizma dan razvoju kmečkega turizma v vasi Šentanel, kjer se kmetje intenzivno ukvarjajo s kmečkim turizmom. Dobra cestna povezanost kmetij z dolino, pa vendar odmaknjenost od kraja omogoča gostom sprostitev s sprehodi po idilični pokrajini, postrežba z domačimi koroškimi specialitetami, ob ohranjevanju starih šeg in običajev pa daje svojstveno privlačnost temu kraju. S kmečkim turizmom se v Šentanelu zaenkrat ukvarja 5 kmetij, z dodatnimi vlaganji v razvoj bomo prispevali k povečanju turistične ponudbe, zlasti posteljnega fonda.

Za nadaljnji razvoj na tem področju velja omeniti cilj povezovanja oz. izgradnje kompleksa zimsko-športnega rekreacijskega centra v sodelovanju z avstrijsko Koroško z namenom povezati posamezne sisteme žičnic, odpreti to območje naprav drugim ter ponuditi vse danosti, ki so na razpolago.

Letno kopališče s kegljiščem

INTEGRAL — DO GOlf turist

TOZD Gostinstvo na Koroškem
nudi v svojih obratih

- Hotel „Rimski vrelec"
- Penzion „Poljana"
- Penzion „Planika" v Črni

možnost letnega in zimskega oddiha z dodatno turistično ponudbo.

Se priporočamo!

TRGOVSKO PODJETJE

nama

LJUBLJANA n. sol. o.
Tomšičeva 2
Telefon 24-411
Teleks 31390
pp 49

TOZD

- Veleblagovnica, Ljubljana n. sol. o.
- Veleblagovnica, Škofja Loka, Cerkno n. sol. o.
- Veleblagovnica, Kočevje n. sol. o.
- Veleblagovnica, Velenje n. sol. o.
- Veleblagovnica, Slovenj Gradec n. sol. o.
- Veleblagovnica, Ravne na Koroškem n. sol. o.
- Veleblagovnica, Žalec n. sol. o.

Delovna skupnost za opravljanje skupnih del, Ljubljana

Trgovsko podjetje NAMA Ljubljana TOZD veleblagovnica

RAVNE NA KOROŠKEM

nudi svojim kupcem vse vrste blaga za široko potrošnjo.
V veleblagovnici je tudi restavracija, katera vam nudi svoje specialitete, v času od meseca septembra do aprila pa ob sobotah prireja tudi plese.

Za obisk se priporočamo!

GOSTIŠČE „TOPLER"

(med Poljano in Prevaljami) se priporoča.

Nudimo Vam morske specialilete!

AVSTRIJA 1

PETEK, 9. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 7000 let iranske umetnosti — 10.30 Srečanje na Dunaju — 12.00 Očetje klamote — 12.15 La silla — 13.00 Uredništvo — 15.00 Obala razbojnikov — 15.50 Gibanje je vse — 16.25 SP včeraj — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Wombeli — 17.30 Matt in Jenny — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 SNP — 21.40 Lee plus 5 — 22.35 Nočni studio — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 10. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.35 Francoščina — 10.35 Mi — 11.05 Maske, plesi in demoni — 11.25 Arheologija biblije — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.15 „Trije Codonasi" — 17.00 Gradbišče — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.30 Gioacchino Rossini — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Popaj, mornar brez strahu in plemstva — 20.15 Ljubavni film — 21.55 Cvetice iz Izraela — 22.30 Poročila.

NEDELJA, 11. 7.: 11.00 Ura tiska — 15.25 Topper gre na potovanje — 16.45 Listamo v slikanici — 17.05 Ježeva obleka — 17.15 Nils Holgersson — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Avstrijska ljudska glasba — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.50 SNP — finale — 21.45 Šport — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Inštrukcija: latinščina — 10.15 Inštrukcija: angleščina — 10.30 Topper gre na potovanje — 11.45 A la carte — 12.30 Učitelj iz H. in njegovi otroci — 13.00 Uredništvo — 15.00 SNP finale — 16.35 Od večera do jutra — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Bil je nekoč . . . človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščina divjina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Kaz & co — 21.50 Šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 13. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Italijanščina — 10.00 Inštrukcija: latinščina — 10.15 Inštrukcija: angleščina — 10.30 Ljubeznjivi film — 12.05 Color classics — 12.15 K. seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Obala razbojnikov — 15.50 Potujoča Avstrija — 16.35 Popaj, mornar brez strahu in plemstva — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Nečak iz Amerike — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Človek — 21.45 Drevo pozabljenega psa — 23.00 Poročila.

SREDA, 14. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.34 Francoščina — 10.05 Inštrukcija: latinščina — 10.20 Inštrukcija: angleščina — 10.35 Črno na belem — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Uredništvo — 15.00 Kri in čast — mladina pod Hitlerjem — 16.00 Viški neke kariere — 17.00 Zmajevo jajce — 17.30 Pinochio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Slon se počasno moti — 22.00 Guitarra latina 82 — 22.50 Poročila.

ČETRTEK, 15. 5.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Inštrukcija: latinščina — 10.15 Inštrukcija: angleščina — 10.30 Upor na kačji reki — 12.00 Zgodbe mojih prvih ljubezni — 13.00 Uredništvo — 15.00 Moja gejša — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kot je božja volja — 21.15 George Gallup — 22.00 Šport — 23.00 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE ORF — KOROŠKI RADIO

PETEK, 9. 7.: 14.10 Koroški obzornik — Vrbsko jezero . . .

SOBOTA, 10. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 11. 7.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 12. 7.: 14.10 Koroški obzornik — Zbori pojo.

TOREK, 13. 7.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Koroški obzornik — Minute z . . . — Zanimalo vas bo.

SREDA, 14. 7.: 14.10 Koroški obzornik — Da jih ne pozabimo — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 15. 7.: 14.10 Koroški obzornik — Spominjamo se.

GOSTINSKO PODJETJE

Hotel PECA Mežica

V bližnji okolici Mežice so številne in lahko dostopne izletniške točke s prelepimi razgledi na celo Koroško.
Poletnemu gostu so na voljo letno kopališče, kegljišče, tenis igrišče in drugi rekreacijski objekti v kraju.
Mežiška smučišča se uvrščajo med najobširnejša med dolinskimi smučišči v Sloveniji. Opremljena so z moderno sedežnico in vlečnicami. Proge omogočajo vadbo najboljšim alpskim in klasičnim smučarjem; prav tako nudijo začetnikom in otrokom obilo položnih terenov.
V hotelu „PECA" in obratih „POD GMAJNO", „ŠTALEKARCA", „SLAŠČIČARNA", „BRANČURNIK" nudimo poleg ostalih jedil in priznanih vin tudi domače specialitete.

Za obisk se priporoča kolektiv GP „Peca" Mežica.

Ob obletnici sedmojulijske zakonodaje protestna manifestacija slov. mladine v Celovcu

V sredo je bila pred celovško deželno vlado protestna manifestacija slovenske mladine proti dolgoletni diskriminatorični in netolerantni politiki uradne koroške napram koroškim Slovencem. Mladina je razkrinkala nimb, da je manjšinsko vprašanje rešeno in da je na Koroškem vse v najboljšem redu kot to tako radi trdijo koroški uradni krogi z deželnim glavarjem Wagnerjem na čelu. Na demonstraciji so spregovorili predstavniki slovenskih mladinskih organizacij: predsednik Zveze slovenske mladine Marjan Pečnik, predsednica Kluba slovenskih študentov na Dunaju Maja Haderlap in predsednik Koroške dijaške zveze Rudi Vouk.

O šolstvu oziroma o pravici do izobrazbe je med drugim spregovoril predsednik ZSM Marjan Pečnik. Naglasil je, da je pravica do izobrazbe v svojem materinem jeziku ena od osnovnih človekovih pravic, ki jo lahko uresničujemo edinole v družbi, kjer je zagotovljena splošna enakopravnost. Z ukinitvijo povojnega šolskega zakona leta 1959 pa enakopravnosti na šolskem področju ni več. Dogajanja o dvojezičnih napisih v ljudski šoli v Žitari vasi jasno izpričujejo nenaklonjenost in raznarodovalno politiko uradne Koroške. Zbrano publiko je predsednik pozval, da se solidarizira z ravnateljem Kukovico, ki bije boj za dvojezične napise v svoji šoli, nadalje z dijaki, ki so na celovškem kolodvoru izkazali svoje nezadovoljstvo. Svoj govor je predsednik zaključil z besedami: „kakor mi koroški Slovenci na vseh področjih družbeno političnega življenja dosledno upoštevamo princip dvojezičnosti, zahtevamo prav tako od koroških uradov in javnih ustanov na dvojezičnem ozemlju enakopravnost slovenščine v javni rabi in ne le alibijsko na reprezentativnih prireditvah.

Pečnik je zavzel tudi stališče do zakona o narodnih skupinah in ga označil kot grobo krčitev člena 7 avstrijske državne pogodbe. Omenjeni zakon zmanjša dvojezično naselitveno področje na približno eno tretjino dejanskega prostora, ki ga naseljujemo koroški Slovenci. Kot najnovejši dokaz neenakopravnosti in diskriminacije pa je označil otvoritev novih prostorov radia in televizije v Celovcu, kjer so na zelo nedemokratičen in zahrbten način zatajili slovenski jezik.

Sedmojulijski zakonodaji in dejavnosti deželnega glavarja je predsednica KSŠ na Dunaju posvetila dobršen del svojega govora. Zakon o narodnih skupinah, ki danes obhaja 6-letnico obstoja je naglasila Maja Haderlap, vedno bolj kaže svoj resnični obraz izrazite protimanjšinske ustanove. Manjšini nenaklonjenega pa se kaže tudi koroški glavar. To je med drugim demonstriral 14. aprila ob spominski proslavi 40-letnice pregnanstva in upora koroških Slovencev v celovškem Domu glasbe, ko je samovoljno nastopil in si upal v svojem imenu pred množico prizadetih trditi, da so edinole zavezniške sile osvobodile Avstrijo. Pri tem pa je prezrl dejstvo, da so zavezniške sile v Moskovski deklaraciji iz leta 1943 zahtevale od Avstrije prispevek v obliki upora proti fašistični strahovladi. No takrat pa se je Avstrija zelo sklicevala na partizanski boj in žrtve koroških Slovencev in avstrijskih antifašistov, ki so postavili temelje svobodni republiki Avstriji. Naše zajamčene pravice so v členu 7 avstrijske državne pogodbe in ta se v zakonu o narodnih skupinah sploh ne omenja. Govornica je nadalje naglasila, da silijo koroške Slovence v sosvete, ker se po vsej verjetnosti prav dobro zavedajo, da sosveti ne morejo v ničemer sklepati in

da so odvisni od strank in od vlade in da jim je prepuščeno le neprestano in neplodno guncanje na birokratskih stolih. Wagnerju se to zdi pametno, on ve kaj hoče manjšina. Predvsem pa ve za zahteve nemškonacionalcev, KHD-ja in FPÖ, ki so že leta poprej zahtevali uvedbo tega zakona in to končno tudi dosegli. Zgodovina je že v neštetih primerih dokazala, kako se je socialistična stranka na Koroškem vdajala nemškutarskim idejam in zahtevam. Wagner je v KSŠ na Dunaju izjavil, da kaj takšnega, kot se je zgodilo v letu 1972, ko je Ortstafelsturm pometel dvojezične napise in s tem tudi pobral nekaj socialističnih glasov, ne bodo več riskirali. Kot vse kaže, skušajo te izgubljene glasove spet pridobiti.

V protislovenskem vzdušju na Koroškem ne moremo govoriti o naravni asimilaciji in s tem spregledati očividna dejstva, ki pripeljejo do asimilacije. Vsekakor jo pospešujejo samovoljni zakonski ukrepi, nenaklonjena poročila v medijih in poskusi razdejanja integritete slovenske manjšine na Koroškem. Skuša se nam dopovedati, da vse to, kar zahtevamo, nima opravka z javnim političnim življenjem, ker da so to le želje nekaterih posameznikov. Naša naloga je torej, je zaključila svoj govor Maja Haderlap, da skušamo na Koroškem med Slovenci in nemškogovorečimi vzbuditi čut za skupno odgovornost in jo predvsem z našim delovanjem in potegovanjem za enakopravnost slovenščine zasidrati v zavesti ljudi na Koroškem.

Zadnjima dvema primeroma diskriminacije naše narodne skupnosti na Koroškem — dogajanjem na celovškem kolodvoru dne 8. maja in teden navrh mazaški akciji nemških nacionalistov na poslopju slovenske gimnazije v Celovcu — je predsednik KDZ-ja Rudi Vouk dal težišče svojih izvajanj. Oba dogodka je dejal, sta tipična za trenutno vladajoče protimanjšinsko vzdušje na Koroškem, katerega vzroke lahko iščemo v koroški deželni politiki in s tem v zvezi v manipulaciji koroških časopisov, čeprav je deželni glavar L. Wagner že dostikrat s polno mero nesramnosti zagotavljal, da je manjšinski problem na Koroškem rešen. Rudi Vouk je izrazil ogorčenje nad lažmi, ki so jih širili koroški in avstrijski časopisi o dogajanjih na kolodvoru in razočaranje nad novim načinom manjšinske politike zveznega kanclerja Kreiskega, ki je izjavil, da se „pod pritiskom" noče pogajati. Vprašati se smemo, od kdaj naprej je možno interpretirati zavzemanje za pravice manjšin kot pritisk? Ali se hočejo avstrijske oblasti pogajati o dokončni rešitvi člena 7 šele tedaj, ko manjšine ne bo več? Dovolj sramote za Avstrijo je že, da člen 7 adp po 27 letih še vedno ni izpolnjen!

Kako uspešna je bila manipulacija tiska in kako neobjektivno je bilo njegovo poročanje o kolodvorski akciji, razvidimo iz tega, da so se štirje mladeniči pustili zapeljati in so namazali slovensko gimnazijo z neonacističnimi parolami. Zahvalimo se lahko njihovim vzgojiteljem, da so jih vzgojili v tako „vzgledne" avstrijske državljane in istočasno čestitamo vsem tistim, ki so z njihovo manjšini sovražno politiko duhovni očetje te mazaške akcije. Zaključno je predsednik KDZ Rudi Vouk pozval vse navzoče, da mora biti zavzemanje za pravice manjšin in za pravico nasploh odločno in brez vsakih kompromisov! Če bomo vedno popuščali mi, ki smo šibkejši, se bomo končno znašli pred zadnjim kompromisom: obstojati dalje brez vsakršnih pravic, ali pa izginiti s površja zgodovine. Zato pa si moramo v bodoče vsi skupaj utirati skupno pot!

PISMO ZSO IN NSKS:

Osrednji organizaciji podprli protestno manifestacijo mladine v Celovcu

Obe osrednji organizaciji ZSO in NSKS sta podprli protestno manifestacijo mladine in ji izrazili vso solidarnostno podporo pri izbojevanju naših pravic. K tej protestni akciji sta organizaciji (v obliki pisma) zavzeli sledeče stališče:

Zadnji politični dogodki na Koroškem znova potrjujejo, da se dolgoletna netolerantna in diskriminatorična politika uradne Koroške napram naši narodni skupnosti ni spremenila.

Številna manjšini sovražna dejanja in vehementna gonja proti rabi našega jezika v javnosti so privedle do zaostritve političnega vzdušja. Prepoved nastopa slovenskemu mladinskemu zboru na našem naselitvenem prostoru, odstranitev dvojezičnih napisov, kjer polovica otrok obiskuje pouk slovenščine; nacionalistična dejanja nekaterih koroških uradnikov, ki zapirajo okenca, kadar slišijo slovensko besedo, to so le prve značilne akcije nestrpnosti, ki so privedle do škandaloznih nemškonacionalnih izpadov na slovensko gimnazijo v Celovcu. Tudi ob otvoritvi novega deželnega študija ORF v Celovcu so izrinili slovenski jezik, prav tako kot je to počel deželni šolski svet, ki je zavrnil vloge osrednjih organizacij, ker so bile napisane v slovenskem jeziku in se pri tem sklicevali na odredbo k zakonu o narodnih skupinah. Ta zakon pa bistveno zožuje pravice naše narodne skupnosti in je tako v nasprotju s členom 7 ADP.

Ti dogodki so v ostrem nasprotju s temeljnimi človekovimi pravicami in z vsemi mednarodnimi določili manjšinske zaščite in izničujejo Wagnerjevo trditev, da je na Koroškem vse v najboljšem redu.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev, sta spričo teh zadnjih protimanjšinskih izpadov zelo zaskrbljeni in z ogorčenjem ugotavljata, da s strani uradne Koroške ni niti najmanjše volje in pripravljenosti za dejansko reševanje naših ustavno zajamčenih pravic. Zato podpiramo protestno manifestacijo mladine in ji izrekamo vso našo solidarno podporo pri izbojevanju naših pravic. Raba slovenskega jezika v javnosti je za nas najučinkovitejši porok, da tudi uradno Koroško konfrontiramo z življenjsko voljo naše narodne skupnosti.

RESOLUCIJA

sprejeta na protestni manifestaciji

7. julija 1982 v Celovcu

Udeleženci protestne manifestacije dne 7. julija pred koroško deželno vlado ugotavljajo:

Odločitev velikovških občinskih odbornikov o prepovedi nastopa slovenskih mladinskih pevskih zborov v velikovški „Neue Burg"; s strani deželne vlade in občinskega sveta v Žitari vasi zavrnjena dvojezičnost v ljudskih šolah na občinskem območju; neupoštevanje slovenskega jezika kot enakopravnega k nemškemu na železniških postajah; desnoekstremistična, protislovenska mazaška akcija na slovenski gimnaziji in žaljivi izpadi deželnega glavarja Wagnerja ob spominski proslavi 40. obletnice pregnanstva in upora koroških Slovencev v dobi nacističnega nasilja — vse to so jasni izrazi tako manjšini nenaklonjenega vzdušja kot tudi protimanjšinske politike treh v deželnem zboru zastopanih strank. Kot taki so v ostrem nasprotju s trditvami deželnega glavarja in drugih odgovornih politikov, češ, da je člen 7 izpolnjen; v resnici se uporablja zakon o narodnih skupinah, ki ga deželna vlada pojmuje kot varstvo manjšin, vse pogosteje v interesu vladajočega nemškega nacionalizma proti demokratičnim ustavno zajamčenim zahtevam manjšine. Takšni pogoji omogočajo desnoekstremističnim, protislovenskim silam neovirano delovanje.

V interesu enakopravnega in mirnega sožitja obeh narodnih skupnosti in v interesu demokratičnega napredka v naši deželi zahtevamo:

- **Pravico nastopanja slovenskih prirediteljev v vseh javnih in komunalnih poslopjih, namenjenih za prireditve!**
- **Dosledno dvojezičnost v vseh dvojezičnih šolah po šolski odredbi iz leta 1945!**
- **Upoštevanje slovenskega jezika v vseh uradih in javnih ustanovah dvojezičnega ozemlja vključno glavnega mesta dežele Celovec-Klagenfurt!**
- **Uradno raziskavo desnoekstremističnih izgredov na višji tehniški šoli v Borovljah in v njeni okolici, objavo njenih rezultatov kot tudi prepoved manjšini sovražnih dejavnosti!**
- **Ponovno poživitev pogovorov med zastopniki manjšine in zastopniki zvezne in deželne vlade!**
- **Javno oprostitev deželnega glavarja Wagnerja pri prizadetih zaradi svojih žaljivih besed ob spominski proslavi 40-letnice pregnanstva in upora koroških Slovencev!**

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo „Vrtača" v Slovenjem Plajberku vabi na
KULTURNI VEČER
v soboto 17. julija 1982 ob 20. uri pri Sereinigu v Podnu

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na
KULTURNI VEČER
v soboto 10. julija 1982 ob 20.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.
Sodelujejo: domači moški in mešani pevski zbor ter Planiski sekstet, ki bo igral za ples

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

Prireditelj: SPD „Drabosnjak" na Kostanjah

Kraj: Slavnostna dvorana v Vrbi
Čas: sobota 10. 7. 1982, ob 20.30 uri
Nastopajo: Mladinska skupina iz Št. Lipša pod vodstvom Pepce Weiss, folklorna skupina iz Globasnice pod vodstvom Marice Wautsche, tamburaški ansambel iz Slovenjega Plajberka pod vodstvom Pavla Lauseggerja, Moški zbor SPD „Jepa-Baško jezero" iz Loč pod vodstvom Aleša Šusterja

Povezuje: dr. Reginald Vospernik

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Šentvidu v Podjuni vabi na
KULTURNI VEČER
v soboto 17. julija 1982 s pričetkom ob 20.30 uri v kulturnem domu „Danica" v Šentprimožu
Spored oblikujejo: folklorna skupina SPD „Zarja" iz Železne Kaple, mlajši mladinski zbor SPD „Danica" in trio „Korotan" s pevci SPD „Danica"

Odbor

POZNANSTVO

49-letni Slovenec (avstralski državljan), srednje postave in normalne teže, ne kadim in tudi ne pijem, ljubim naravo, narodno in semiklasično glasbo ter vrtnarstvo. Želim spoznati iskreno, ločeno koroško Slovenko do 45 let, ki je pripravljena živeti v Avstraliji. Zainteresirana oseba lahko neobvezno piše (slika zaželjena) s šifro „Hope" na naslov: P. O. Box 203, Dandenong 3175, Victoria Australia.

Zveza slovenske mladine vabi na
NOGOMETNI TURNIR
v soboto 10. julija 1982 s pričetkom ob 10. uri dopoldne na nogometnem igrišču v Šmihelu pri Pliberku
Nastopajo štiri nogometna moštva
Za pijačo in jedačo je poskrbljeno

Slovensko prosvetno društvo „Trta" v Žitari vasi vabi na
VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE
v nedeljo 18. julija 1982 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi
Sodelujejo pevci in plesalci iz Žitare vasi in Šentlipša

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero" v Ločah vabi na
FOLKLORNI VEČER
v petek 9. julija 1982 ob 20.30 uri pri Pušniku v Ločah.
Nastopa: tamburaški ansambel SPD „Jepa-Baško jezero" iz Loč, pod vodstvom Erike Wrolich.

Koroškemu deželnemu glavarju predali trojezični vodič

Prejšnjo sredo so predstavniki koroških planinskih društev deželnemu glavarju Leopoldu Wagnerju predali v obliki priročnika trojezični vodič skozi zaščitena območja. Napisan je v italijanskem, nemškem in slovenskem jeziku in opisuje zaščitena območja Furlanije-Julijske krajine, Koroške in Slovenije. Iz vsakih teh treh dežel je opisanih in z zemljevidi opremljenih deset najbolj atraktivnih pokrajinskih naravnih biserov.

Knjiga je rezultat dobrososedskega sodelovanja in služi nadaljnji krepitvi prijateljstva in medsebojnega razumevanja med planinci in prijatelji narave omenjenih treh sosednjih dežel.

Podrobnejši opis novega vodiča bomo objavili prihodnjič.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10
Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprechterstr. 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje